

ÇALIŞMA ORTAMI

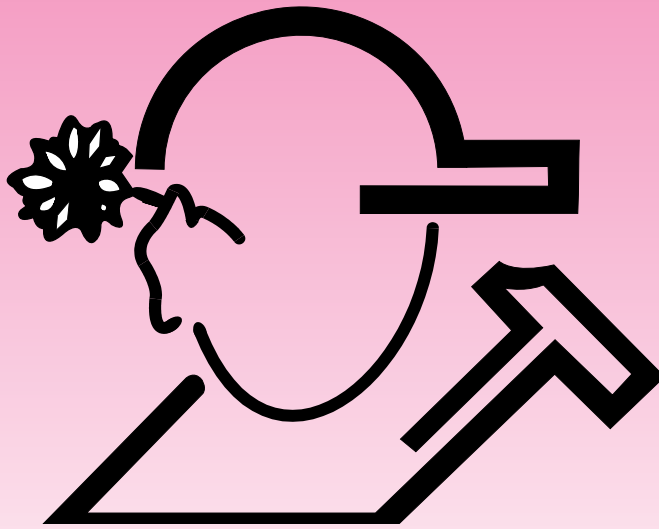
İki Ayda Bir Çıkar / Sayı : 91

Mart - Nisan 2007

İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞ GÜVENLİĞİ
ERGONOMİ
İŞ HİJYENİ
ÇEVRE
TOPLUM ÖRGÜTÇÜLÜĞÜ
ÇOCUK EMEĞİ
KADIN
SOSYAL POLİTİKA
NÜFUS
SOSYAL HEKİMLİK

- Umutlarını Erteleyen Çocuklar
- Haçlı Ordusunda 30 Bin Çocuk Vardı
- 5-6 Şubat '07 Paris Konferansı ve Çocuk Askerler
- Kadınlar Günü Derken... Biz Kadınlar
- 'Kanlı Elmas': Bir Film ve Yeniden Gündeme Gelen Çocuk Askerler
- Küreselleşme Sergisinden Tablolar: Kaçakların Dramı
 - Reform Tradejisi: Ulusal ve Toplumsal Tehdit
 - Kadınlar Günümüş
 - Ucuz Doktoru İthal, Pahalı Doktoru İhraç
 - Görmek Hayattır. Gözlerinizi Koruyunuz
 - Eğik Dünyanın Düzgün İnsanları
 - Çalışmak, Çalışmamak, İkisinin Arasında Olmak
 - Ya Şundadır, Ya Bunda
 - İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım
- Kaldırılmış Bir Yükün Altından Desteklenmesi

www.fisek.org.tr

*Çalışan Çocuklara "Vefa Borcu" nuzu
Ödemek İster misiniz?*

15. Yıl

Umutlarını Erteleyen Çocuklar

Derleyen: **Yasemin ALPAN***

Çocuk ve savaş. Yanyana geldiğinde bile insanı rahatsız eden, birbirine zıt iki sözcük. Çocuk sözcüğünün ilk anda çağrıştırdıkları umut, coşku, karşılıksız sevgi, içtenlik, iken; savaş, umudun ve coşkunun yitip gittiği, tüm insanlığı karanlığa boğan, düşmanlık duyguları ile çıkar çatışmalarının, sevgiyi ve insanlığı yerle bir ettiği bir felaket. Ne yazık ki çocuklar dünyanın pek çok yerinde yaşanan savaş ve çatışmalarda etkin rol almak zorunda bırakılıyor. Bu çocuklar savaşta ailelerini yitiriyor, yaralanıyor, belki de sakatlanıyorlar. Birçoğu belki de koşup oynayabilecekleri, okula gidebilecekleri günlerin hayaliyle yaşama gücü buluyor. Bir çocuğun küçük omuzlarına böyle bir sorumluluk yüklemek, eline oyuncak yerine silah vermek, sevgi ve umudu elinden acımasızca almak, insanoğlunun tarihine sürdüğü en büyük lekelerden değil midir? Çocukların savaş ve çatışmalarda yer almasında hiçbir sakınca görmeden ya da kayıtsız kalan kişiler için ödenen ilk bedel, insanlıklarını kaybetmiş olmalarıdır aslında.

Küba'da bir Amerikan deniz üssü olan

Guantanamo'da, beş yıldır yaklaşık 400 Afganlı erkek esir olarak tutulmaktadır. Tahminlere göre, Guantanamo'da on sekiz yaş altı on yedi çocuk da alıkonulanlar arasındadır. Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada alıkonulanların Amerika'nın güvenliğini tehdit eden savaşçılar olarak algılandığı, alıkoymada yaşın belirleyici bir faktör olmadığı belirtilmiştir. 2004'de hükümet politikası nedeniyle dört çocuk serbest bırakılmıştır. Guantanamo'da esir olarak tutulan çocuklar, yıllardır acı ve sıkıntı içinde yaşamaktadırlar.(1)

Somali'de gerçekleşen çatışmaların kurbanları, çocuklar ve kadınlar olmuştur. Görgü tanıklarına göre, çocuklar çatışmalar da etkin savaşçılar olarak yer almaktadır. Bomba saldırıları altında yaşayan kadınlar ve çocuklar, caddede yürürken bile yara almaktadırlar. Ne yazık ki sel, kıtlık ve çatışmalar bölgeyi yaşanmaz hale getirmiştir. Okullara kayıt olma ve devam etme oranı önemli ölçüde düşmüştür. Çatışmalar ivedilikle

barışla sonuçlanmazsa daha fazla çocuk ailesinden ayrılacak, yetim kalacak, sömürü ve ihmale açık hale gelecektir Unicef ve Çocukları Koruma Kuruluşu (Save The Children), silahlı kuvvetlerle ilişkili çatışmalarda yer alan tüm çocukların serbest bırakılması için çağrıda bulunmaya devam etmektedir (2).

Yine Somali'de hükümet sözcüsü, çocukların askere alınmadığını, tüm askerlerin on sekiz yaş üstü olduğunu belirtse de, Birleşmiş Milletler ve farklı hükümet dışı kuruluşlara göre, Somali'de çocuk askerlerin sayısı artış göstermektedir. İngiltere Çocukları Koruma Kuruluşu (Save the Children-UK), Somali'de cinsel sömürüye uğrayan ve kaçırılan çocuklara yönelik kaygılarıyla ilgili açıklamada bulunmuştur (3).

New York'ta Birleşmiş Milletler merkezinde kadınların sorunlarını tartışmak üzere 23 uluslararası uzmanın yer aldığı iki haftalık bir panel düzenlenmiştir. Kadın hakları komitesininin 37. oturumunda panel üyeleri, Avusturya, Azerbaycan, Kolombiya, Yunanistan, Hindistan, Kazakistan, Maldivler, Nambiya, Hollanda, Nikaragua, Peru,

Polonya, Tacikistan ve Vietnam'a ait raporları incelemişlerdir. Unicef Gençliğin Sesi (Unicef's Voice's of Youth) ve Genç Kızlar Üzerine Çalışma Grubu (The Working Group on Girls) kız çocuklarına karşı şiddet ve tüm ayırt etme biçimlerinin ortadan kaldırılması üzerine uzman grupların hazırladığı raporun gençlikle ilgili bölümlerinde geri bildirimde bulunmaları için çocuk ve gençlere çağrıda bulunmaktadır. Rapor, şiddet tehlikesi ve eşitsiz davranışlarla karşılaşan kız çocukları ile hükümet ve yurttaşların onları nasıl koruyabileceği ile ilgilidir (4).

Kolombiya'da yeni çıkarılan tartışmalı yasaya göre; 14-18 yaşlarındaki gençler, cinayet, adam kaçırma ve hırsızlık nedeniyle suçlu buldukları takdirde sekiz yıla kadar hapis cezası alacaklardır. İnsan hakları kuruluşları, yasanın, çok baskıcı olduğunu, çocuklara yardımcı olmak yerine onları silahlı gruplarla birlikte olmaya zorladığını ifade etmektedirler. Yeni yasaya göre, çocuk emeğinin en kötü biçimlerinden biri olarak kabul edilen yasa dışı ilaçların

Guantanamo esir kampı

Somali

* Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Vakfı Gönüllüsü

üretiminin herhangi bir aşamasında çocukların yer alması, onların hapis cezası almalarıyla sonuçlanmaktadır (5).

Uganda'da yoksul ortaokul öğrencilerine 2007 Ocak-Şubat aylarından başlayarak ücretsiz eğitim verilecektir. Eğitim Bakanı programda notları yüksek, yoksul öğrencilere öncelik verileceğini belirtmiştir. Uganda bu projeyi yürütebilmek için bağış desteği almaktadır. Başkent Kampala'da eğitim uzmanları, hükümet olanaklarının sınırlı olduğunu, ülkedeki 350 bin ilkokul mezunundan sadece % 40' inin ortaokula yerleştirilebildiğini belirtmişlerdir. Programa 100 bin öğrencinin katılacağı sanılmaktadır. Böylece yoksul ama başarılı öğrenciler, ortaokula gitme şansı yakalayabileceklerdir.(6)

Sudan'ın batısındaki Darfur bölgesinde yaşanan çatışmalar, bir kaç yıldan beri etnik temizleme ve katliamlara yol açarak devam etmektedir. Birleşmiş Milletler, Darfur'da kadın ve çocuklar ile birlikte 180 bin kişinin öldüğünü, iki milyona yakın kişinin evsiz kaldığını bildirmektedir. Sadece son altı haftada 80 bin kişi, evlerinden çıkmaları için zorlanmıştır. Darfur'da sivil nüfusu koruma konusunda ciddi bir başarısızlık yaşanmaktadır. Darfur sorunu, dünyanın insani sorunlardan biri haline gelmiştir. Afrika Birliği'nin bölgeye gönderdiği birkaç bin kişilik askeri birlik, sorunu kontrol etmeye çalışmakla birlikte yetersiz kalmakta ve bu birlikler bile rahatsız edilmektedirler. Birleşmiş Milletler Yüksek Komisyonu (The United Nations High Commissioner for Human Rights), sivillerin işkence, tecavüze uğramaları ve yaşamlarını kaybetmelerinden isyan gruplarının sorumlu olduğunu belirtmektedir (7).

Yıllardır Pakistan'ın en yoksul bölgeleri arasında yer alan Penjap'ta yaşayan aileler, 4-8 yaşları arasındaki erkek çocuklarını Birleşik Arap Emirlikleri'nde deve jokeyi olarak kullanılmaları için satmaktadırlar. Çocuklar, düşük kilolu oldukları ve deveyi daha hızlı koşturabildikleri için tercih edilmekte; kilolarını korumaları için baskı görmekte ve develerden düşüp ciddi yaralar almaktadırlar. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Mayıs 2005'de çıkarılan yeni yasa ile bu uygulama yasaklanmıştır. Yasayı çiğneyenlere üç yıla kadar hapis ya da 14.000 \$ para cezası verilmektedir. Unicef'in desteğiyle ve Pakistan hükümetinin gerçekleştirdiği girişimlerle altı yüz eski jokey çocuk evlerine dönebilmiştir (8).

Tayland'ın güney bölgesinde isyancılar tarafından öğretmen ve okullara yapılan saldırılar, insanlar üzerinde korku yaratmakta ve çocukların eğitim haklarını ellerinden almaktadır. Bu saldırılarda beş öğretmen öldürülmüş, iki öğretmen yaralanmış, on okul yakılmıştır. Güvenlik kuvvetleri, öğrenci ve öğretmenleri korumada

Kamboçya - (Fotoğraf: Lakne Toktaş)

başarısız olmuşlardır. Tayland hükümeti, çocukların eğitim haklarından faydalanabilmesi için bağımsız kuruluşlarla da bağlantıya geçmeli, öğretmen ve öğrenciler arasında güvensizliği ortadan kaldıracak önlemler almalıdı (9).

BBC tarafından elde edilen verilere göre; Ukrayna'da yeni doğan sağlıklı bebekler, uluslararası kök hücre ticareti nedeniyle öldürülmektedir. Bebek cesetleri üzerinde yapılan araştırmalar, onlara ne olduğuna yönelik soruları da beraberinde getirmiştir (10).

Çocukların hak ve çıkarlarını desteklemek üzere kurulmuş Çocuklar İçin Ombudsman'ın Avrupa İletişim Ağı (The European Network of Ombudsmen for Children-ENOC), Eylül 2006'da yaptıkları toplantıda değişik neden ve koşullarla yurtlarından ayrılmaya zorlanan çocuk sayısındaki artışa dikkat çekmişlerdir. ENOC, ülkelere yasa dışı giriş yapan ve ebeveyni olmayan çocukların alıkonulmaması, haklarında soruşturma açılmaması, çocuklarla ilgilenen personelin eğitilmiş olması ve çocuk haklarına ilişkin bilgilendirilmesi şeklinde ilkelere özetlemiştir (11).

Tayvan'da 26 Kasım 2006'da öğrencilerin eğitim, öğrenme, fiziksel bütünlüklerinin korunması ve fiziksel cezaların yasaklanması gerekliliği üzerine bir yasa çıkmıştır. Fiziksel cezayı ortadan kaldırmak amacıyla geçen yıl İnsancıl Eğitim Vakfı (Humanistic Education Foundation-HEF) uluslararası düzeyde çaba göstermiştir (12).

Birleşmiş Milletler tarafından kadına yönelik şiddetle savaşmak adına on altı günlük uluslararası bir kampanya başlatılmıştır. Kampanya'da kadına yönelik cinsel şiddet, tecavüz ve çocuk yaşta yapılan evliliklere yoğunlaşılacaktır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UN Population Fund-UNFPA), 2006'da kadına yönelik şiddetle ilişkili beş konuya yoğunlaşmıştır: Orta Asya'da yaşanan kaçırılma, ırza geçme ve zoraki evlilikler, Batı Afrika'da genç kızların erkeklerin ilgisini çekmemek için göğüslerini bastırarak ütülerini şeklinde gerçekleşen geleneksel uygulama, Afrika'da travmatik fistül salgını, Guatemala'da kadınlara yönelik şiddet, cinayet ve çocuk yaşta yapılan evlilikler (13).

Irak'taki şiddetten kaçan Iraklılar, dünyada hızla gelişen göçmen krizini ateşlemektedirler. Bu da bölgede tutarsızlık yaratmaktadır. Göçmen Kadın ve Çocuklar Kadınlar Komisyonu (The Women's Commission for Refugee Women and Children), uluslararası toplulukları, ivedilikle, Iraklı göçmenlerin içinde bulunduğu olumsuz koşullar ile ilgilenmeye çağırmaktadır. Göçmen kadın ve çocuklar korunmamakta, sömürülmeye daha açık hale

gelmektedirler. Birleşmiş Milletler Göçmenler Yüksek Komisyonu (The United Nations High Commission for Refugees-UNHCR), her ay binlerce Irak'ının ülkelerinden kaçtığını belirtmektedir. Sadece 2006'da 480 binden fazla çocuk ve kadının evlerinden kaçtığı düşünülmektedir. Ne yazık ki Iraklı kadınlar ve genç kızlar, yaşamlarını sürdürürebilmeler için fahişelik ya da cinselliğin farklı sömürü biçimlerine zorlanmaktadır. Göçmen Iraklı kadın, genç kız ve çocuklara ivedilikle yardım edilmelidir. Uluslararası topluluklar, insani yardım programlarına ayırdıkları fonları arttırmalıdır (14).

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (United Nations Population Fund-UNFPA), Afrika'da geleneksel hale gelmiş olan, kadın cinsel organlarının bir bölümünün farklı yollarla kesilmesi uygulamasına son verilmesine yönelik adımlar atılması konusunda çağrıda bulundu. Son dönemlerde ebeveynler bu uygulama sırasında gelişebilecek sağlık ve hijyen risklerini minimize etmek için uygulamayı bir sağlık çalışanına yaptırmayı tercih etmektedirler. UNFPA, bu yaklaşım ile uygulamanın yaygınlaşma ve daha kabul edilebilir hale gelme tehlikesine dikkat çekmiştir. Dünyada 120-140 milyon kadın, doğumda yaşanan riskleri arttıran, kalıcı fiziksel ve psikolojik yaralar bırakan bu zararlı uygulamayla karşı karşıya gelmektedir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, insanların bu konuda eğitilmesi ve bu uygulamanın yasalarla engellenmesi konusunda adım atılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca bu uygulama, herhangi bir dinin gerekliliği de değildir. Dini liderler ve eğitimciler de bu uygulamanın yasaklanması konusunda toplulukları bilinçlendirmelidir (15).

Dünyada pek çok ülkede, çocuk askerler sorunu gerçekliğini korumaya devam etmektedir. Afganistan, Çad, Kolombiya, Kongo, Burundi, Nepal, Filipinler, Sri Lanka, Somali, Sudan, Uganda'da çocuk askerler kullanılmaktadır. Sri Lanka'da en az beş bin çocuk ordudadır. Kongo'da ise en az 11 bin çocuğun orduya katıldığı sanılmaktadır. Sudan'da sekiz yaşına gelen çocuklar orduya alınmaktadır. Liberya'da kız çocuğu askerlerin % 75'inin cinsel sömürüye uğradığı kayıtlanmıştır. Batı Afrika'da halen sekiz bin çocuk asker savaşmaktadır. Silahlı çatışmalara ve orduya katılmak, çocukların yaşamında yıkıcı bir etki oluşturmaktadır. Onlar fiziksel,duygusal ve cinsel sömürüye uğramakta; oyun, eğitim, sevgi

Kamboçya - (Fotoğraf: Lakne Toktaş)

çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşların hareketlerini de güçlendirmekte ve çocuklara destek verebilmek amacıyla pek çok etkinlik düzenlemektedir. Çocuk Parlamentosu, düzenlediği pek çok etkinlikle çocukların kişilik haklarını savunmaktadır. Böylece, çocuk haklarına yönelik kamu farkındalığını yükseltmiştir.Çocukların fiziksel,cinsel,ekonomik istismarı ile ilgili sessizlik duvarını yıkmış,çocukların korunmasına yönelik etkin önlemler geliştirmiştir. Bosna, Kosova, Makedonya' daki kriz boyunca göçmen çocukların bakımının üstlenilmesi, ebeveyni olmayan çocuklara ayakkabı dağıtımı, çocuk sempozyumları düzenleme, çocuk ve gençlere özel ivedi durumlar için telefon hattı gibi anlamlı çalışmalar yapılmıştır. Makedonya Çocuk Parlamentosu, 2007'de de yetişkinlerin çocuklara daha fazla ilgi ve sevgi vermesi ve şiddetin her türünden çocukların korunması amacıyla "çocuklara yönelik şiddete hayır" kampanyası başlatmıştır (17).

Sudan

Her yıl İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya, Kanada ve Rusya'nın içinde bulunduğu sekiz ülke (G8 ülkeleri), genel hedeflere yönelik alınacak kararları ve evrensel kilit konuları tartışmak üzere bir araya gelmektedirler. 2005'den bu yana G8 ülkeleri tarafından, çocuklara, tartışılan konulara yönelik fikirlerini ortaya koyma ve paylaşma olanağı veren Çocuk Formu düzenlenmektedir. 2007 Haziran ayında Almanya'da gerçekleşecek ve çocukların sorunlarını tartışmak üzere yer alacağı Junior 8 zirvesi için, sekiz ülkeden birer çocuk seçilecektir (18).

Dünyanın bize çok uzak köşelerindeki ya da hemen yanımızdaki çocukların taa yüreklerinden gelen sessiz çığlıklara ve ağlayışlarına tanık oluyor, bazen duyuyor, kimi zaman da hissedebiliyoruz. Ancak yalnızca kendi yaşantımıza odaklanıp kendi gereksinimlerimiz ve amaçlarımızın peşinde usanmadan koştuğumuz için, diğer insanların yaşadığı üzüntü ve

acıları, çocukların ve gençlerin itildiği olumsuz koşulları, görmezden geliyor, kulaklarımızı tıkıyoruz. Ama ne yaparsak yapalım yakınımızda ya da uzağımızda acı çeken, haksızlığa uğrayan insanların var olduğunu biliyoruz. "Onlara yardım etmek için elimden bir şey gelmez" ya da "Bu olumsuz koşullar asla düzelmez" gibi söylemler yalnızca vicdanımızı susturmak için söyledığımız gerçekle bağdaşmayan ifadeler. Kendi dünyamızın dışına çıkıp, başka insanların yaşadıklarına "sanki onlar bizim gibi" bakabilirsek, onların dünyalarına girebilirsek onlar için ne kadar çok şey yapabileceğimizi görüp şaşırabiliriz. Böylece başka insanların da mutluluğunda az da olsa payımız olduğunu bilinciyle gerçek mutluluğu yakaladığımızı fark edebiliriz.

Kaynaklar

1. GUANTANAMO BAY: Impact on children five years on (News)
2. SOMALIA: Peace needed to end the suffering of thousand of children(News)

3. SOMALIA:Protect children from conscription,say aid agencies (News)
4. COMMITTEE ON THE RIGHTS OF WOMEN:Violence against girls(News)
5. COLOMBIA: New Child Code deemed too harsh by human rights defenders(News)
6. UGANDA:Universal free education programme unveiled (News)
7. DARFUR:Special Human Rights Council Session on Human Rights Situation(News)
8. PAKISTAN:Former child camel jockeys and the challenge to return home.
9. THAILAND:Insurgent attacks shut down schools in South (News)
10. UKRAINE:Investigation into stem cell trade of newborn babies(news)
11. EUROPE: State obligations for the treatment of unaccompanied children(News)
12. TAIWAN: Parliament passes law to ban corporal punishment in schools(News)
13. VIOLENCE AGAINST WOMEN:Sixteen-day international campaign (News)
14. IRAQ: Assistance for displaced women, children and youth must become a global priority.(News)
15. FEMALE GENITAL MUTILATION:New "medical" trend disturbs UN agency(News)
16. CHILD SOLDERS:Fighting forces still recruiting children as frontline fodder in at least 13 countries(News)
17. FIRST CHILDREN'S EMBASSY IN THE WORLD-MEGJASHI www.children-embassy.org.mk/default-en.asp
18. G8: Unicef selection of children for Junior 8 2007(News)

Haçlı Ordusunda 30 Bin Çocuk Vardı

Avrupa çocukların düzenleyeceği bir Haçlı Seferi'nin başarılı olacağını düşündü. Ancak....

Haçlı seferlerinden yalnız Müslümanlar değil Yahudiler ve Doğu Hıristiyanları da çok çekti. 1097'deki ilk Haçlı seferi başarılı oldu ve Haçlılar Kudüs'ü ele geçirip, Ortadoğu'da Latin krallığı ve kontluklar kurdular. Ancak bir müddet sonra Nureddin Zengi'nin Urfa'yı geri almasıyla birlikte Türkler'in idaresindeki Müslümanlar kendilerini toparladı. Selahaddin Eyyubi, Kudüs'ü Haçlılar'dan geri aldı. Türkler karşısında bir türlü galip gelemeyen Avrupalılar yeni çareler düşünürken, ortaya çocukların Haçlı Seferi düzenlemeleri fikri çıktı. Haçlı seferlerinde başarısız olunmasının sebebinin Haçlılar'ın günahları olduğu düşünülüyordu. Bu yüzden günahsız olan masum çocukların düzenleyeceği bir Haçlı Seferi'nin başarıya ulaşacağı kanaatine varıldı. Çocuklar, Hristiyanlık davası için hareket ettiklerinden Tanrı tarafından korunacaklardı. 1212'de Avrupa'da iki farklı yerde aynı düşünceler ortaya çıkmıştı. Yaklaşık bir asırdır, Katolik vaizler köy köy, kasaba kasaba gezip, her yerde vaazlar vererek halkı Haçlı seferleri için yüreklendiriyorlardı. Din heyecanının yanı sıra halka Doğu'nun zenginliklerini anlatıyorlardı. Vaizlerin dinleyicilerinin önemli bir kısmını çocuklar oluşturuyordu. Bu çocuklardan ikisi tarihi bir hadiseye imza atacak olan Fransız Stephan ve Alman Nicholas'dı.

VAİZLER KANDIRDI

Stephan adındaki çoban bir çocuk anlatılanlardan etkilenecek, İsa Mesih'in kendisini bir ordu toplayarak Kudüs'ü Müslümanlar'ın elinden kurtarması için çağırdığı şeklinde bir rüya gördü. Uyandığında, gördüğü rüyayı civardaki çobanlara ve arkadaşlarına anlatmaya başladı. Kendisinin Kudüs'ü kurtarmak için seçilmiş biri olduğunu ve çok yakında yapılacak bir Haçlı Seferi'ne önderlik yapacağını söylüyordu. Stephan, Fransa Kralı Philippe'in yanına giderek, rüyasını krala anlattı. Kral, çocuğun söylediklerini ciddiye almadı fakat küçük çoban, kendisini Kudüs'ün kurtarıcısı olarak görmeye devam etti. Her yerde rüyasını anlatıyor ve çocuklardan oluşturulacak bir ordunun Kudüs'ü kurtarabileceğini söylüyordu. Çok geçmeden birçok çocuk Stephan'a inanarak, Kudüs'ü kurtarmak amacıyla onun etrafında toplanmaya başladı.

BİNLERCE MASUM ÇOCUK

Haçlı Seferi çağrısı kısa sürede bütün Fransa'ya yayıldı. Haziran 1212'de 30 bin çocuk, Vendoma'da toplandı. Stephan, çağrısına kulak verenlere kutsal amaçlarını ve kazanacakları mükâfatları anlatıyordu. Kızıldeniz'in Hazreti Musa'ya açıldığı gibi Akdeniz de çocuklar için ikiye yarılacak, çocuklar bu yoldan geçerek Kudüs'e ulaşacaklardı. Seferin sonunda Kudüs kurtarılacak ve cennetle mükâfat-

landırılacaklardı. Stephan'ın komutasında 30 bin çocuk Marsilya'ya doğru yola koyuldu. Çocukların birkaçı dışın-da tamamı yayaydı. Çocuklar, liderlerini Aziz Stephan diye çağırıyorlar ve ona ait her şeyi özenle saklıyorlardı. Dualar edilerek ve Haçlılar'ın kahramanlık destanları anlatılarak yolculuk sürüyordu. Her uğradıkları şehirde halk çocuklara sevgi gösterilerinde bulunuyor ve ellerinden geldiği kadar yiyecek yardımı yapıyordu. Halk da çocukların masumluğu sayesinde başarıya ulaşacaklarına inanıyordu. Ancak kuraklık yüzünden kendi yiyeceklerini bile temin edemeyen insanlar, çocuklara gerekli yardımı yapamıyorlardı. Yol boyunca binlerce çocuk açlıktan, susuzluktan ve yorgunluktan öldü.

ALMAN ÇOCUK HAÇLILAR

Çocuk Haçlılar, Marsilya'ya vardıklarında 7 bin kişi kalmışlardı. Çocuklar, Marsilya'da denizin ikiye ayrılmasını beklemeye başladılar. Ancak günler geçmesine rağmen deniz yarılmayınca, çocukların bir kısmı Stephan'ın kendilerini kandırdığını söyleyerek geri döndü. Stephan ve bin 400 çocuk, Hugh ve William isimli Hıristiyan tüccarların vaatlerine kanarak iki gemiyle Kudüs'e doğru yola çıktılar. Çocuklardan bir daha haber alınmadı. Bir rivayete göre gemiler, Marsilya Limanı'ndan ayrıldıktan kısa bir süre sonra Sardunya yakınlarında fırtınada batmıştı. Bir diğer rivayete göre de iki tüccar, çocukları köle pazarında satmıştı. Fransız çocukların Haçlı seferi haberi Avrupa'nın her tarafına yayılmıştı. Nicholas adında bir çocuk Köln'de Stephan gibi hareket etmeye başladı. Nicholas, gökyüzünde şimşekten oluşmuş bir haç işareti görüp, bunun Kudüs için çağrı olduğuna inanmıştı. Nicholas da Stephan gibi kısa sürede etrafına 20 bin çocuk topladı. Nicholas'ın komutasındaki çocuklar güneye doğru yola koyuldular. Ağır kış şartları ve Alpler'in sarp yapısı yüzünden binlerce çocuk soğuktan donarak öldü. Binlerce çocuk da açlıktan hayatını kaybetti. Hayatta kalan çocuklar, Ağustos 1212'de Cenova'ya vardı. Çocuklar burada denizin ikiye ayrılmasını beklemeye başladılar fakat hayal kırıklığına uğradılar. Bazıları geri dönerken, bazıları Roma'ya doğru yola devam ettiler. Roma'da umduğunu bulamayan Nicholas yanındakilerle beraber Brindisi Limanı'na doğru yoluna devam etti. Ancak yolda çocuklardan bazıları liderlerine karşı çıkarak Nicholas'ın kendilerini kandırdığını söyleyip, kafleden ayrıldı. Birindisi'ye ulaşanlar kutsal topraklara gitmek için iki gemiye bindiler ama daha sonra kendilerinden bir daha haber alınmadı. Bir rivayete göre, Norveçli Friso adındaki bir denizci çocukları köle olarak satmıştı.

(SABAH Gazetesi - 9 Ekim 2006)

5-6 Şubat '07 Paris Konferansı ve Çocuk Askerler

Onur SUNAL*

Son zamanlarda dünya medyasının gündeminde önemli bir yer tutan ve çok boyutlu bir mesele olan çocuk askerler konusu, Fransa'nın başkenti Paris'te 5-6 Şubat 2007'de toplanan çok önemli bir konferansta 58 ülkeden gelen resmi temsilcilerin, UNICEF'in ve Fransız Dış İşleri Bakanı Philippe Douste-Blazy'nin katılımıyla yeniden tartışıldı ve Paris Prensipleri olarak adlandırılan yeni kararlar dünyaya ilan edildi.

Çocuk askerler konusu 1990'lı yıllarda özellikle Afrika'da ve diğer kıtalarda yaşanan savaşlar, iç savaşlar, ve çatışmalar artınca (BM) Birleşmiş Milletler'in ve (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Fonu) UNICEF'in dikkatini çekmeye başladı. Bu savaşların ve iç karışıklıkların önemli bir bölümü son derece yoksul insanların yaşadığı, gariban ülkelerde gerçekleştiği için silahlı gruplar, kandırmak, kaçırmak, korkutmak ve siddet uygulamak yoluyla 100.000'lerce çocuğu kolayca silah altına aldı. Kız-erkek bütün çocuklar farklı işlerde zorla kullanılmaya başlandı. 6-7 yaşında neredeyse bebek sayılabilecek kadar küçük çocuklar mayın döşemek, haber getirip götürmek, yemek yapmak ve daha da önemlisi ellerinde silahla savaşmak için kullanılıyordu. Kız çocuklar ise küçücük yaşta, askerlerle zorla cinsel ilişkiye girmeye zorlanıyor ve sömürülüyordu.

Cape Town İlkeleri

- Bütün ülkeler 18 yaşın altında asker kullanmayı bırakacak
- Bu konu ile ilgili uluslararası antlaşmalara ve sözleşmelere uyulacak
- Fakir, kimsesiz ve sömürülmeye yatkın olan çocuklar daha büyük bir risk altında olduğu için özellikle bu gruplar korunmaya alınacak
- UNICEF'in önderliğinde zengin ülkelerden yaratılacak fonlarla bu ülkelerdeki çocuk askerler silahtan arındırılacak, askerlikten uzaklaştırılacak ve sosyal yaşama yeniden entegre edilecek. Bu hedef, İngilizce Disarmament, Demobilization ve Reintegration kelimelerinin baş harfleri olan (DDR) olarak bilinmektedir.

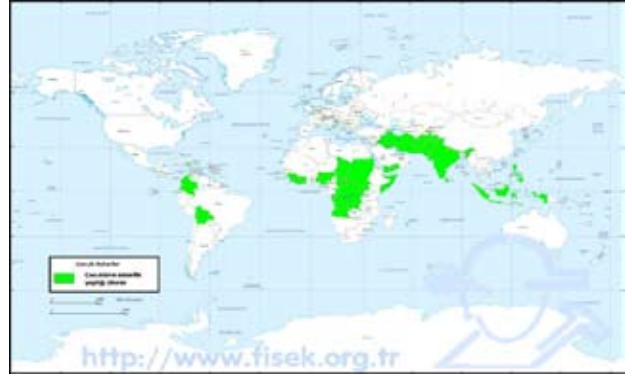
Bu gerçeklerin giderek gün yüzüne çıkması ile birlikte 1997 yılında, UNICEF'in önderliğinde Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Cape Town şehrinde, Sivil Toplum Kuruluşlarının(STK) temsilcilerinin de katıldığı büyük bir konferans düzenlendi. Bu konferansın sonunda **Cape Town İlkeleri** olarak bilinen bildirge yayınlandı. Buna göre çocuk askerlerin sayısının giderek arttığı ve bunu durdurmak için nasıl bir yol izlenmesinin gerektiği açıklandı.

Bu prensiplerin kabul edilmesinden sonra Burundi, Fildişi Sahilleri, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Haiti, Kongo Cumhuriyeti, Somali, Sudan, Kolombiya, Nepal, Filipinler, Sri Lanka, Uganda, Liberya, Angola, Timor, Endonezya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Afganistan ve Siera Leone'de "DDR" programları uygulandı ve sayıları 100 binleri bulan çocuklar yeniden topluma kazandırılmaya çalışıldı.

Bu gelişmeleri takiben BM Güvenlik Konseyi arka arkaya bazı kararlar almıştır. Bu kararlar şunlardır:

- 1261(1999 yılı) ve 1314(2000 yılı) sayılı karar ile ülkelerden uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde silahlı çatışmalardan çocukları uzak tutmaları istenmiştir.

- 1379(2001 yılı) sayılı karar ile BM Genel Sekreteri çocuk asker kullanan ülkeleri 'Kara Listeye' almıştır.
- 1460(2003yılı) ve 1539(2004yılı) sayılı karar ile çocukların DDR programlarına dahil edilmesi ve ülkelere göre program yapılmasına karar verilmiştir.
- 1612(2005yılı) sayılı karar ile taraflara çocuk asker kullanımını konusunda önleyici tedbirler almaları konusunda uyarılar yapılmıştır.

Çocuk askerlerin dünyada yoğun olarak görüldüğü ülkeler
http://www.fisek.org/haritalar/cocuk_emegi_haritalari/cocuk_askerler.jpg

Ayrıca BM Genel Kurulu, 25 Mayıs 2000 tarihinde Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusundaki Seçmeli Protokol kabul etmiştir. Yine çocukların savaşlarda kullanılması ilk defa 2002 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından suç olarak kabul edilmiştir.

Bütün bunları takiben 5-6 Şubat 2007 tarihleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'te konu ile ilgili yeni bir konferans yapılmıştır. 1997 yılında Cape Town'da yapılan ve ardından Cape Town Prensiplerinin duyurulduğu konferansın üstünden geçen 10 senelik uzun süre Birleşmiş Milletlere, UNICEF'e, DDR programlarının uygulanması için fon veren donör ülkelere, programları uygulayan ülkelere ve STK'lara önemli tecrübeler kazandırmıştır. Bu geçen süre içinde edinilen bilgiler, veriler, karşılaşılan zorluklar, yaşanan sıkıntılar konu ile ilgili bütün taraflara büyük birer ders olmuştur.

"Çocukları Savaştan Kurtarın" başlıklı konferansın bitiminde ise **Paris İlkeleri** olarak tarihe geçecek kararlar alınmıştır. Buna göre savaşta asker olarak kullanılan çocukların tekrar topluma kazandırılması konusu etrafında bazı temel prensipler kabul edilmiştir.

Paris Konferansı ve Kanlı Elmas filmi ile gündeme yeniden gelen çocuk askerler sorunu her ne kadar son 10 yıldır önlenmeye çalışıldıysa da hala ortadan kaldırılamamıştır. UNICEF'in önderliğinde sağlanan pekçok fon yardımıyla, çocuk askerlere silah bırakılmıştır. 'Amnesty International' (Uluslararası Af Örgütü) ve 'Coalition to Stop The Use of Child Soldiers' gibi büyük STK'lar da raporlar yayınlamak, çocuklara rehabilitasyon konusunda yardım etmek yoluyla önemli katkılar sağlamışlardır. Ancak bütün bu gelişmelere rağmen hala bugün 300.000 çocuk asker kullanılmaktadır. Gerçekten bunun nedeni nedir?

Çocuk askerlerin yoğun olduğu ülkeler dünyanın en fakir ülkeleri arasında yer almaktadır. Bu ülkeler çocuklarına yiyecek, içecek ve barınmak için bile para bulamazken acaba milyarderlarca dolarlık silahlara nasıl para ödemektedir? Daha da önemlisi bu ülkelerdeki despotlara, gerilla liderlerine ve

* Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Vakfı Gönüllüsü

Paris İlkeleri

- Bütün çocuklar eşittir.
- Devletler çocuk hakları evrensel sözleşmesi uyarınca hareket etmemelidir.
- Devletler uluslararası antlaşmalarla kendilerini bağlayan kararların hükümlerine uygun hareket etmemelidir.
- Ülkeler çocukların asker olarak kullanılmasını mümkün olan her yolu kullanarak önlemelidir.
- Çocuklar arasında ayırım yapılmamalıdır.
- Çocuk askerler topluma kazandırılmalı ve eğitilmelidir.
- Çocuklara savaşırken yaptıklarından ötürü çok ağır cezalar verilmemelidir.
- İşledikleri suçlardan ötürü değerlendirme yapılırken konu bütün yönleriyle düşünülmelidir.
- Kız çocukların önemli bir çoğunluğu cinsel olarak sömürüldükleri için ağır travmalar geçirmektedir. Bunun için bu kızların topluma kazandırılması ve toplum tarafından "kirli" olarak kabul edilerek dışlanmamaları için özel çaba sarfedilmelidir.

çetelere neyin karşılığında bu silahlar verilmektedir?. Bütün bu sorulara samimi yanıtlar verilmeliği sürece soruna kökünden çözüm bulmak mümkün olamayacaktır.

Afrika'ya 1995-1998 yılları arasında en çok silah satan ülkeler sırasıyla Çin, Rusya,

İngiltere, Fransa, İtalya ve ABD'dir. İtalya dışında kalan diğer 5 ülke Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Daimi üyesidir. Bu ülkelerin, herhangi bir kararı tek başına dahi veto etmesi kararın kabul edilmemesi için yeterlidir. Böylesine güçlü ve dünya siyasetinde sözü geçen 5 ülke Afrika'ya silah satmaya devam etmek zorunda mıdır?

Eğer gerçekten istense bu ülkelerin vereceği ortak bir karar silah satışı durdurulabilir. İngiltere'nin 2000 yılından sonraki süreçte Afrika'ya sattığı silah The Observer adlı gazeteye göre 2005 yılı itibarıyla 1 milyar sterlini-yaklaşık 1,8 milyar ABD doları- geçmiştir. Aynı yıl cephaneye harcanan para ise dünya ölçeğinde 1 trilyon doları geçmiştir. Bu soğuk savaşın doruk noktalarından beri ilk defa bu seviyeye ulaşmıştır.

"Çocuk askerler genelde çocuk yaşta köydeki ailelerinin yanından kaçırılıyorlar. Uyuşturucuya alıştırılan bu çocuklar, madenlerde köle-işçi olarak çalıştırılıyor, yağma baskınına yollanıyor, ganimetleri ağabeylerine taşıyorlar. Emirleri yerine getirmediğinde ise ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalıyorlar. Çocuk askerler su içer gibi insan öldürüyorlar"

İsmail Beah(26), Sierra Leoneli Eski Çocuk Asker, Paris Konferansında Yaptığı Konuşmadan Alıntı.

Silah ticareti gerçekten de içinde trilyonlarca doların döndüğü belki de dünyanın en büyük sektörüdür ve bu sektörün patronları dünyanın en güçlü 5-6 ülkesidir. Bu ülkeler ürettikleri bu silahları satamadıkları zaman büyük bir gelirden mahrum kalmaktadırlar. Yani dünyanın çeşitli yerlerinde sürekli yeni başlayan savaşlara ve kargaşalara ihtiyaç vardır. Özellikle Afrika'da çocuk askerlerin yoğun olarak görüldüğü ülkeler sürekli itilaf ve çatışmaların olduğu ülkelerdir.

Bu ülkeler bu silahları sahip oldukları doğal kaynakları satarak satın almaktadırlar. Bir taraftan köle gibi çalıştırılan çocukların çıkarttığı madenlere ve minerallere el konulmakta daha sonra aynı madenler karşılığında satın alınan silahlar aynı ülkedeki çocukların ve halkın sonu olmaktadır. Dünya'da çocuk askerliği bitecek ise önce dev ülkeler gariban ülkelere silah satmayı bırakmalıdır. Aksi takdirde silahlanma da, sömürü de, çocuk askerlik de hiçbir zaman bitmeyecektir.

Kadınlar Günü derken... Biz Kadınlar...

Dünya soluk almıyordu
Yağmur toprağa düşmeden
Irmaklar denize kavuşmadan
Suda ilk kıpırtı başlamadan
Kadın yerküreye ayak basmadan önce...
Canlandı çiçek, böcek ve kelebekler
Uykusundan uyandı ateşböceği
Erkeğin dili tutuldu
Kalbi vurdu ilk kez
Kadın yeryüzüne ayak bastığında...
Buğday boy verdi göge
Ağaç kollarını açtı her yana
Akarsular göl olup taşıtı
Deniz sayısız canlıya kucak açtı
Kadın ve erkek
Sonsuza değin akıp gidecek bir dansın
İlk perdesini açtığında...
Kadın ak kanatlı güvercin
Göle yansıyan nilüfer
Yaprağa düşmüş çiğ damlası
Bebesini düşmandan koruyan kartal
Bir tohumdan canlar yaratan
Doğurup yaşatan
Süt dolu memesiyle
Besleyip büyüten
Ana olan, yar olan...
Kadın yükseklerde
Anka kuşuna yakın
Karıncaya uzak değildi
Erkek mızrağıyla
Kendi cinsini öldürmeden
Öfke kanla toprağı sulamadan önce
Kadın haykırdı acıyla,
Doğuran ben, yaşatan da ben olmalıyım
Yeryüzü inledi, oluk oluk kan boşalırken
çişmelerden

Kadın yine haykırdı, acıyla
Çocuk verdim, binlerce can verdim
Savaş denen canavara
Analar toplandı
Gözyaşı aktı yüreklerle
Cellatlara inat
Kapadılar yollarını ölümün

NEZAHAT BAYRAKLI
Ankara, 8 Mart 2007

'Kanlı Elmas': Bir Film ve Yeniden Gündeme Gelen Çocuk Askerler

Onur SUNAL*

.....Angola, Brundi, Orta Afrika, Çad, Demokratik Kongo, Gine, Fildişi Sahili, Liberya, Uganda ve Ruanda.....Ancak bu ülkeler çocuklarına yiyecek, içecek ve barınmak için bile para bulamazken acaba milyarlarca dolarlık silahlara nasıl para ödemektedir? Daha da önemlisi bu ülkelerdeki despotlara, gerilla liderlerine ve çetelere neyin karşılığında bu silahlar verilmektedir? Çocuklar köle gibi kullanılarak madenlerde çalıştırılmakta daha sonra çıkarılan değerli taşlar silah karşılığında satılmaktadır. Yine aynı silahlar çocukları öldürmekte, çocukları savaştırmakta ve sömürmektedir. http://www.fisek.org/global_dunya_ve_cocuk_emegi.php

Yukarıdaki paragraf, aylar önce bitirilen ve Fisek Vakfı tarafından yapılan 'Çocuk Emeği'nin Coğrafya Atlası' adlı projenin genel değerlendirme bölümünden bir alıntıdır. Bugünlerde ülkemizde ve dünyada gösterime giren **'Blood Diamond'** adlı film, Afrika'daki pırlanta ticaretinin hangi koşullar altında gerçekleştirildiğini gözler önüne sermeye çalışmaktadır. Zorla askerliğe alınan çocuklar ve ailelerinin yaşadığı büyük acı hikaye edilerek anlatılmaktadır. Yukarıdaki fotoğraf Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde çekilmiştir ve www.child-soldiers.org/resources/photo-view.html?id=29 adresli internet sayfasından alınmıştır.

Şubat ayı içerisinde dünyanın pek çok ülkesinde 'Blood Diamond' yani Kanlı Elmas adlı filmin sinemalarda gösterime girmesi, çocuk askerler konusunu bir anda hemen her ülkede konuşulur ve tartışılır hale getirdi. Filmde anlatılanlar, aslında Afrika'da onlarca yıldır yaşanan dramı etkileyici bir biçimde perdeye yansıtıyor. Doğal zenginliklere sahip olan pek çok ülkenin aşırı silahlandırılması ve bu ülkelerde bu zenginliklere sahip olmak için örgütlenen çetelerin, örgütlerin ve gerillaların artması, belki de bu çağın toplumlarının vebasası olarak kabul edilebilecek 'Küresel Sömürü'yü ve onun askerlerini hergün daha fazla besliyor. İşte filmde de bunun sonucunda ortaya çıkan ağır toplumsal faturayı her açıdan büyük acılar yaşayan ve toplumların korunmaya en muhtaç üyeleri olan çocukların nasıl ödediği gösteriliyor.

Bu ve benzeri filmler dikkatleri bir anda değişik konulara çekmek konusunda oldukça başarılı gibi görünmektedir. Ancak konuların ardında yatan gerçekler hiçbir zaman gün yüzüne çıkarılamamaktadır. Vakıf çalışmamızdan yapılan alıntıda bahsedildiği gibi bu işten kimler en çok fayda sağlamaktadır?. Bu ticaretten elde edilen gelir nereye gitmektedir?. Yandaki fotoğraf www.worldpress.org/Africa/2193.cfm adresli internet sitesinden alınmıştır.

Bütün bu soruların cevabı elbette vardır. Bu paraların tamamı, birbiriyile sürekli bilinçli olarak savaşan Afrikalı liderlerin, 'Savaş Baronlarının', çete reislerinin ve elbette elmas karşılığında silah satan ve büyük gelirler elde eden Avrupalı ve Amerikalı silah tüccarlarının cebine girmektedir. Servetin gerçek sahipleri olan çocuklar ise madenlerde köle gibi çalışarak hem bu pırlantaları ve elmasları topraktan çıkartmakta, maliyeti be-

davaya getirilen bu taşların satılması sonucunda alınan silahlarla zorla savaştırılmakta, ölmekte, sakat kalmakta, ailelerini yitirmekte ve savaşımayı kabul etmezlerse kolları ve bacakları kesilip sakat bırakılmaktadırlar.

Konuyla ilgili derinine bilgi sahibi olmak isteyen okuyucular ve araştırmacılar ise, <http://www.child-soldiers.org/> adlı siteden önemli bilgiler edinebilirler. 'Coalition to Stop The Use of Child Soldiers' adlı bağımsız bir toplum örgütüne ait olan bu sitede değişik ülkelere ait bilgiler, araştırmalar ve raporlar yer almaktadır. Son zamanlarda ILO(International Labour Organisation),

UNICEF(United Nations Children's Fund) ve USDOL(United States Department of Labour) gibi kurumlar da konuyu daha sık gündeme getirmekle birlikte sadece olayların trajik boyutunu ortaya koymakta, rehabilitasyon için önemli paralar bağışlamakta ancak suçluları ortaya çıkartmak konusunda pasif kalmaktadırlar.

Blood Diamond adlı filmde kanlı elmasların ticaretine aracılık yapan Archer adlı genç yaştaki eski bir beyaz askerle, elmas madenine çok yakın, çatışmaların yaşandığı, harabeye dönmüş köydeki yaşlı bir zenci arasında geçen konuşma şöyledir:

Archer: 'Köyde hayat nasıl?'

Köylü: 'Oldukça iyi. Ama dua edelim de yakınlarda petrol çıkmasın. İşte o zaman biteriz.'

Son günlerde 'Blood Diamond' filmi nedeni ile popüler olan çocuk askerler, pırlanta ve silah ticareti konusunda yazdığımız bu yazıyı 'Çocuk Emeğinin Coğrafya Atlası' adlı projemizin genel değerlendirmesinden bir alıntıyla bitiriyoruz. *'Bugün az gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkeler için çocuk sömürüsü konusunda sayısız doküman ve veri bulunurken, en gelişmiş ülkeler, çocuk işçiliği konusunda, birer "pırlanta" gibi parlamaktadırlar. Sömürüye ön-ayak olmanın bedeli de, en az sömürünün varlığının verdiği utanç kadar büyük olmalıdır.'* http://www.fisek.org/global_dunya_ve_cocuk_emegi.php

* Fışek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Vakfı Gönüllüsü

Küreselleşme Sergisinden Tablolar: Kaçakların Dramı...(*)

Konuşmacılar: **Alpaslan IŞIKLI****, **İlhan TOMANBAY*****
(Özetleyen: **Taner AKPINAR******)

İlk sözü Prof. Işıkli almış ve kaçaklar konusunun küreselleşme bağlamında özel anlam ifade eden bir olgu olduğunu söyleyerek söze başlamıştır. Işıkli küreselleşme ve küreselleşme bağlamında önem kazanan kaçak göç olgusuna ilişkin genel bir bakış açısı ortaya koymuştur. Küreselleşme kavramının kurnazca seçilmiş bir kavram olduğunu belirterek, öncelikle kavramı eleştirel bir bakış açısıyla ele almıştır. Işıkli, örneğin bütün dinlerin, Marksizm'in, faşizmin ve Atatürk'ün de küreselleşmeci olduğu görüşünü ileri sürerek; bunların günümüzdeki küreselleşme söylemiyle temel farklılığını ortaya koymaktadır. Ulus devlete ve ulus egemenliğine karşı, egemenliği kayıtsız şartsız uluslararası sermayeye ait olarak gören günümüz küreselleşme olgusunun en temelde demokratik olmadığını altını çizmektedir. İkinci olarak bu şekildeki bir küreselleşme ideolojisinin sosyal devletle ve her türlü sosyal anlayışla çeliştiğini belirtmektedir.

Prof. Dr. Alpaslan Işıkli

Işıkli, bu küreselleşmenin çarpık bir küreselleşme olduğunu, daha doğrusu bunun bir küreselleşme olmadığını vurgulayarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Merkez ülkeler sermaye, mal ve hizmetlerin uluslararası düzeyde dolaşımı bakımından diğer ülkelere baskı yaparak, en geniş düzeyde serbesti elde etmeye çalışmaktadırlar. Gelişmekte olan ülkeler neo-liberal ideolojinin kölesi yapılmak istenmektedir. Berlin duvarı kalkmıştır ama, dünyanın ayrıcalıklı kesimini çevreleyen vize duvarı giderek daha da sağlamlaştırılmaktadır."

Işıkli, küreselleşmesi gerekenin kapitalizmin merkezindekiler olduğunu belirterek, küreselleşme ve kaçaklar sorununun düğümlendiği temel noktaya ilişkin şunları söylemektedir: "O taraftan bu tarafa geçiş var. Bilgisayarın başına geçerek parasını borsadan borsaya dolaştırmaktadırlar. Yine o taraftan turizm adıyla dünyanın herhangi bir yerine gidebiliyor, gezip dolaşabiliyorlar. Ama bu taraftan o tarafa geçildiğinde insanlar kaçak damgasını yemektadırlar."

Işıkli, kaçaklar olgusunun günümüzde giderek büyüyen bir sorun olduğunu söyleyerek, bunun temel nedeninin zengin ve yoksul ülkeler arasındaki uçurum olduğunu belirtmektedir. Işıkli'ye göre, bu uçurum günümüzde belki de tarihin hiç görmediği bir boyutta derinleşmiştir. Bir taraf giderek yoksullaşmakta, açlıktan ve salgın hastalıklardan ölenlerin sayısı artmaktayken; diğer tarafa gelir giderek daha az sayıda insanın elinde toplanmaktadır.

Işıkli, son derece dramatik birkaç kaçak göç öyküsünü dinleyenlerle paylaşarak, sorunun gerçek boyutunun medyada yer almadığını belirtmektedir. Bu konuda, kaçak konumda olanların geçiş yeri olarak, Türkiye'nin bulunduğu konumun çok önemli olduğunu belirtmektedir. Işıkli, Türkiye'nin Avrupa'yı yoksulların istilasına karşı koruyan bir tampon işlevi gördüğünü belirtip, Türkiye için, çok net bir ifadeyle; Avrupa'nın parateneri nitelendirmesini yaparak konuşmasını bitirmektedir.

(*) Prof. Dr. Alpaslan Işıkli ile Prof. Dr. İlhan Tomanbay'ın ve herkesin katılımıyla Prof. Dr. Nusret H. Fişek Bilim ve Sanat Ortamı'nda 8 Aralık 2006 tarihinde gerçekleştirilen Küreselleşme Sergisinden Tablolar, Kaçakların Dramı konulu "Düşünce Atölyesi"nden özetlenmiştir.

(**) Prof. Dr. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

(***) Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Öğretim Üyesi

(****) Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

Prof. Tomanbay ise, neo-liberal ideolojinin tarihsel gelişimini Adam Smith, John Maynard Keynes ve Milton Fridman gibi teorisyenlerin görüşleri çerçevesinde özetleyerek söze başlamıştır.

Tomanbay küreselleşme sürecinde sosyal devletin tasfiye edilerek sosyal politika uygulamalarının vakıf derneklerle devredilmeye çalışıldığını, bununla da aslında sosyal politika uygulamalarının hak temelinden çıkartılıp hayırseverlik temelinde yürütülmeye çalışıldığını belirtmektedir. Küreselleşme sürecinde sosyal devletin tasfiye edilmesine koşut olarak işsizlik, yoksulluk, açlık olgularının şiddetlendiğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısıyla Prof. Tomanbay da, kaçak göçlerin temel nedeni olarak kapitalizmin dünya ölçeğinde eşitsiz gelişmesi ve bu eşitsizliğin küreselleşme sürecinde daha da artmasını görmektedir.

Tomanbay konuşmasının devamında kaçak göç sorununu Türkiye özelinde ele alarak bazı temel sorunsal alanlarına vurgu yapmıştır: Türkiye'de bölgelerarası eşitsizlik, Türkiye'ye yönelik göçlere ilişkin mevzuat eksikliği, kaçak göçle mücadelenin yüksek maliyeti, dinsel faktörlerin etkisi, güvenilir gerçek verilerin olmaması.

Bu çerçevede, öncelikle Türkiye'de 1980 sonrası dönemde küresel kapitalizme eklenme yolunda uygulamaya konulan neo-liberal politikaların işsizlik, yoksulluk, açlık gibi sorunları daha da şiddetlendirmesinin yanında; bu politikalarının bölgesel eşitsizlikleri de önemli ölçüde arttırdığına değinmiştir. Tomanbay, Türkiye'nin doğu bölgelerinin ihmal edilmişliğinin terör, işsizlik, yoksulluk gibi sorunlar yanında bu bölgelerdeki sınırlardan kaçak girişleri de beslediğini belirtmekte ve kaçak göçmenlerin Türkiye'nin doğusundan adeta elini kolunu sallayarak girdiğini söylemektedir.

Tomanbay Türkiye'de mülteci ve sığınmacı konularını düzenleyen bir kanunun olmadığını belirterek, bu konuya ilişkin 1994 yılında çıkarılan yönetmeliği dayanağı olmayan havada bir düzenleme olarak nitelendirmektedir. Tomanbay'ın bu konuda altını çizdiği diğer önemli bir sorun da, Türkiye'nin 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolüne koyduğu coğrafi çekinceyi kaldırması yönünde Avrupa Birliği'nden gelen baskılardır.² Tomanbay, bu konuda Türkiye'nin Avrupa'yı koruyan tampon bölge haline getirilmeye çalışıldığını söyleyerek, Işıkli'nin bu yöndeki görüşünü de desteklemektedir.

Tomanbay, yakalanan kaçak göçmenleri sınır-dışı etmenin maliyetinin yüksek olması nedeniyle yetkililerin kaçak girişlere göz yumduğunu, diğer taraftan bu göçmenlerin insan onuruna yakışmayan koşullarda bulunduğunu belirterek; bu konuda Türkiye'nin içinde bulunduğu çaresizlik ve ikilemlere dikkat çekmektedir.

Tomanbay Müslüman olanların gelişine, diğerlerine kıyasla, daha toleranslı olduğunu belirtmekte ve son olarak sorunun nicel boyutlarına ilişkin güvenilir gerçek verilerin olmadığını söylemektedir.

1 Tomanbay'ın sözünü ettiği yönetmelik 1994 yılında çıkarılan 6169 sayılı Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliktir.

2 Türkiye, mülteci ve sığınmacıların hukuki statüsüne ilişkin Birleşmiş Milletlerin 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolünü imzalamıştır. Ancak Türkiye adı geçen Sözleşme ve Protokolü coğrafi çekince koyarak imzalamıştır. Buna göre, Türkiye Avrupa'dan gelip sığınma talebinde bulunanlara sığınma sağlama yükümlülüğü altına girmiştir. Avrupa dışından gelenlere karşı böyle bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Avrupa dışından gelenlere Türkiye'de geçici oturma izni verilmekte ve bunların kalıcı olarak yerleştirilmesi için üçüncü bir ülke aranmaktadır.

Reform Tradejisi : Ulusal ve Toplumsal Tehdit

Birgül A. GÜLER*

Türkiye bir reform trajedisi yaşıyor. Bu süreç son çeyrek yüzyıldır sürüyor. Son yıllarda ise reform, yönetim sistemini yeni bir duruma ve yeni bir biçime sokmaya çalışan yasalarda somutlanıyor. Getirilen değişiklikler, ulusal çıkarlara ve toplumun genel yararına aykırı içerikleriyle büyük bir endişe kaynağı haline gelmiş bulunuyor.

Yaşanan gerçekten de tam bir trajedir. Trajedi, sözlüklere göre eski Yunancadan ve 'facia, ağılatı, musibet' anlamına gelen bir sözcük. Ama bu özel tür bir faciadır. Kastedilen deprem ve sel gibi doğal afet kötülükleri değil, 'insanların yine insanlarca sorumsuz bir şiddetle yok edilmesi'ne ilişkin kötülüklerdir. Reform da yabancı bir sözcüktür; sözlükler bunun kökünü Latinceye bağlarlar. Türkçesiyle 'düzeltim' diye bilinen reform yoğun değer yüklü haldedir: Sözcük 'daha iyi duruma getirmek, iyileştirmek' diye kavranır. Sözcük takımını Yunanca ve Latineden alıp kullandığımız Türkçeye çevirirsek, 'reform trajedisi'nden söz etmek, 'iyileştirme musibeti' diye kendi içinde oldukça çelişkili bir şeyden söz etmek demektir. Ülkemiz son çeyrek yüzyıldır bir 'iyileştirme musibeti'yle başa çıkmaya çalışmaktadır.

Reform, iyileştirme, akıl ve gönül okşayıcı yapıyla, genel olarak peşinen kabul gören sözcüklerdendir. İyileştirmeyi kim istemez? Üstelik bu, devrimler gibi insanı şaşırtan birandalık özelliği taşımayan, pek o kadar zora başvurmaman, şiddeti daha düşük, can yakıcı keskinlikte olmayan bir biçime sahiptir. Reform sözü, akıllara bir tür 'beyaz devrim' getirir. Barışçıl bir iyileşmeyi kim istemez? Oysa tarihsel gerçekler reformun pek de 'beyaz' olmadığını gösteren çok sayıda örneğe sahiptir. Yalnızca Osmanlı modernleşme reformlarına bakmak yeterlidir. Örneğin 18. yüzyılın Lale Devri Patrona Halli isyanıyla, 19. yüzyılın Nizamı Cedid reformu Kabakçı Mustafa isyanıyla, Vakayı Hayriye, sonra Tanzimatı Hayriye... isyanlar ve isyancıların ve devlet adamlarının idamlarıyla ayrılmaz bir bütün oluşturur. Daha yakın tarihlerde idari reformlar çağı ikinci dünya savaşının ateşiyle başlamış, Türkiye'de 27 Mayıs'la açılmıştır. Yapısal reformlar ise, ancak 12 Eylül darbesiyle gerçekleştirilebilmiştir. Bu reformlar da idamlarla işaretlenmiş durumdadır. O halde neye dayanarak devrimlere 'kırmızı' reformlara 'beyaz' diyebiliriz? Öyle görünüyor ki, devlet

sistemi sözkonusu olunca reformlar zor kullanma bakımından devrimlerin rengine yakın bir renge sahiptir. Reformu –iyileştirmeyi-, barışçıl gelişme olarak anlamaktan vazgeçmek ve bu sözcüğün toplumsal mücadelelerin taraflarından birinin politikası olarak anlamak gerekir.

Günümüzün reformları, dünya tekellerinin genel rotasında yürümeyi ve bunların içinde erimeyi benimsemiş yüksek sermaye gruplarının politikasıdır. Bunlar, "piyasa ekonomisi" adını verdikleri iktisadi düzene iman etmekte; bu düzenin emirlerini uygulamaya koymak için dernekler, vakıflar, meslek odaları, sendikalar ve bazı siyasal partiler eliyle politikalarını uygulamaya koymaya uğraşmaktadırlar.

Reform adını verdikleri bu politikayla, Türkiye'yi "piyasa ekonomisi düzeni içinde dünya ile bütünleştirme" amacına hizmet ettiklerini ilan etmektedirler. Bu doğrultuda devletin elindeki fabrika ve işletmelerin özelleştirilmesini ve "piyasaya devri"ni gündeme getirmişler, son yirmibeş yılda kamu işletmelerinin büyük bölümünü kamu kesiminin mal varlığından çıkarmışlardır.

Aynı süreçte, o güne kadar yalnızca devlet tarafından yapılabilen radyo-televizyon hizmetini, posta-telefon iletişimini, gübre ticaretini, tohumculuğu, eğitim-öğretim hizmetlerini, vb...özel sektör de yapabilir hale getirmek için uğraşmışlardır. Nitekim pekçok alanda özel sektör de iş görmeye başlamıştır. Eldeki malvarlıkların piyasa aktörlerine satışı –özelleştirme- ve devletin tekelinde tutulan işlerin aynı aktörlerin etkinlik göstermelerine açılışı –deregülasyon-.

Bu iki politika sonunda ortaya çıkan manzara şudur: Radyo-televizyon dünyası tek sesli olmaktan çıkmıştır; çoğulculuk gelmiştir; günümüzde ülkenin radyo-televizyon kanalları içinde yönlendirici iktidar CNN, Murdoch, SKY

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi. Bu yazı, Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı'nca 18 Ocak 2007 günü düzenlenen Düşünce Ortamı'nda yapılan konuşmanın kısa metnidir.

... gibi yabancı tekellerin ve Doğan Medya gibi yerli tekel-lerin elindedir. Çoğulcu iletişim, devlet tekeline son verip yerine dünya tekeli sermayesini ve bununla işbirliği içindeki yerli tekelci sermayeyi yerleştirmiştir. İletişim alanındaki devlet tekeline sona ermiş; hizmet çoğul-culaşmış; alan birkaç dünya tekelinin eline geçmiştir. Bankacılıkta devlet varlığı sona erdirilmiş, ülkenin

hem kamu hem özel bankaları dünya tekel-lerinin yönetimine geçmeye başlamıştır. Devlet tekeline son verilmesini ve kendilerine iş fırsatı sağlanmasını isteyen yerli özel bankalar, devletin bankacılıktan çekilmesiyle birlikte kendilerini satmaya girişmişlerdir. 1936 yılında kurulmuş Denizbank

1999'da özelleştirmeye Zorlu Şirketi'ne devredilmiş, Zorlu bu kurumu 2006'da DEXIA adlı bir Avrupa tekeline satmıştır. Ülkenin kamu tüzelkişiliklerini eriten reformlar, çeyrek yüzyıl içinde ülkedeki özel tüzelkişilikleri de eritmesiyle dikkati çekmektedir. Özel eğitim kurumlarıyla "dünya genelinde rekabet" edeceklerini söyleyenler, kurdukları üniversiteleri satmaya başlamışlardır. Bilgi Üniversitesi adlı odak, artık Amerikalı LAUREP adlı bir şirkettir.

Bir zamanlar çok moda olan "küresel düşün yerel davran" sloganıyla yapılmak istenen şey açığa çıkmıştır. Ulusal çıkarların korunmasının reddi! Yurttaş refahının devletin görüş alanı dışına çıkarılması. Küresel düşünülerek ulusal düşünme eritilmiş, yerel davranılarak halkın geçimi ve refahı kaygısı terkedilmiştir. Karşı karşıya kaldığımız "iyileştirme musibeti", böylece hem ulusal hem toplumsal varlığa aynı anda ve aynı şiddette büyük bir tehdide dönüşmüştür.

İçine düştüğümüz bu büyük erimenin taşıyıcısı, Cumhuriyet boyunca ülkenin ve halkın üretimine el koymayı beceren, ama kendi ayakları üstünde duran bir sanayi yaratma bakımından tam bir beceriksizlik sergileyen "yüksek özel sektör" olmuştur. Bu zorba mirasyedi, şimdiye kadar elde ettiği kolay zenginliği, bu kez yabancılar "dünyayla bütünleşme" adına pazarlayarak çoğaltma gayretindedir. Türkiye, işte bu hovarda egemen sınıfın reformlarıyla sarsılmaktadır. Ülke, hem ulusal çıkarları hem de toplumsal varlığıyla, bu tür bir "reform musibetiyle" başetmeye çalışmaktadır.

Sorunların çözümünün nerede olduğu, reform trajedisinin içeriği ve boyutları ne kadar açıksa o kadar açıktır. Yaşanan süreç, piyasa ekonomisi temelinde

dünyaya açılma bir illüzyondur. Bu temelde Türkiye durduğu yerde dünyaya açılmıştır; Türkiye'ye doğru açılan ise dünya tekelleridir. Yerli tekel-lerin doğrudan işbirliğiyle gerçekleşen bu açılma, Türkiye'nin sömürgeleştirilmesinden başka birşey değildir. Bu durum ne kadar açıksa, çözüm de o kadar açıktır.

Reform trajedisıyla başa çıkmanın ve sorunların altından kalkmanın yolu, Türkiye'nin tam

bağımsızlığını sağlamayı hedefleyen yeni reformlar atılımından geçer. Bu atılımla beceriksiz ve mirasyedi yüksek özel "sektör" disiplin altına alınarak, Türkiye'nin değerleri ulusal ve toplumsal çıkar temelinde yeniden inşa edilme-lidir.

Kadınlar Günümüş!

SEKİZ MART, KADINLAR GÜNÜ DEDİLER

Övgülerini, süslediler, püslediler,

Acıları, yitimleri, dayakları, horlamayı, ölümleri

Bir GÜN İÇİN evet bir gün için

Yalanları rengarenk balonlarla yaldızlayıp uçurdular.

O uçurulan balonların üstünde TÖRE adına öldürülen

Binlerce genç güzel kadınların gözyaşları vardı oysa.

Kadın olmanın, ANA olmanın, CAN veren olmanın

Kutsallığı yılın BİR gününde mi VAKSAYILDI ?

Herşey boşlukta, RÜZGAR GİBİ ESİP GİDEN ...

Yüreklarini görmeyenlere

Kadının emekçi, verici, üretken, sevgi dolu

Olduğunu asla bilmeyenlere.

Süslü sözler söylemesi nasıl da kolaydır ...

Onlar aldatmanın ŞAHINI bilirler

Elleri KANLI, GÖZLERİ KÖR, TÖREYE KABUL diyenler

- Anneniz var mıydı?

- Karınız var mıydı?

- Kızkardeşiniz var mıydı?

Onları hiç bilmediğiniz hatta düşünmediğiniz belli

Biliyorum, doğduğunuz günden beri

Sizi, KÖR, SAĞIR, ACIMASIZ EDEN

NAMUS DENİLEN BİR İLLETİNİZ VARDI ...

İlknur GÖKALP

Ucuz Doktoru İthal, Pahalı Doktoru İhraç

A. Gürhan FİŞEK*

Yabancı doktorların Türkiye’de çalışması gitgide gündemin ön sıralarına doğru tırmanmaktadır. Başbakan’ın da katıldığı tartışmada, “ithal” doktorların, daha ucuza çalışacağı öne sürülmektedir.

Bu doğrultuda 15.02.2007 tarihinde TBMM’nce kabul edilen ancak Cumhurbaşkanı tarafından bazı maddeleri veto edilen 5581 sayılı yasa çıkarılmıştır. “İthal doktor” diye özetlenebilecek, yabancı doktorlara Türkiye’de çalışma izni verilmesi de, Cumhurbaşkanı’nın veto gerekçeleri arasında yer almaktadır (Bakınız : KUTU).

Genellikle “ithal” edilenlerin “ucuz” olmadığı görülmektedir. Ülkemizde yürütülmekte olan AB ve Dünya Bankası projelerine baktığımızda, yabancı uzmanları ile eşit işi yürütmekte olan Türk uzmanlar arasında önemli ücret farkları görülmektedir. Dolayısıyla ucuz-ithal doktorların, görece gelişme geriliği içinde bulunan ülkelere ithal edileceği düşünülebilir. Ya da hizmet paketinin tümüyle bir yabancı şirkete devredilmesi ve piyasa kuralları (ve gizli destekler) aracılığıyla, hizmetin ucuzlaştırılacağı düşünülebilir.

Ne olursa olsun, ithal doktorlardan “çare” uman yaklaşımın özünde şu öngörüler yatmaktadır :

1. Bu yaklaşım, sağlığı sıradan bir üretim, insanı da sıradan bir mal gibi gören anlayışın ürünüdür. Buna karşın, insanın bir mal olmadığı bizim de kabul ettiğimiz Philadelphia Bildirgesi’nde (1944) kabul edilmiş ve en temel insan hakkı olarak benimsenmiştir.
2. Bu yaklaşım, sağlığı yalnızca tedavi hizmetine indirgeyen, “önce hasta olsunlar bekleyelim; sonra çaresine bakalım” diyen çağdışı (geleceksel) hekimlik anlayışının bir ürünüdür. Böyle olmasa, halkla çok yakın diyaloga dayanan ve sosyal kalkınmadan eğitime kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan koruyucu hekimlikte ithal doktordan (hastasının dilinin bilmeyen) yararlanamayacağını çocuklar bile bilirdi.
3. Bu yaklaşımı öne sürenler, sağlık alanının derinliği konusunda cahil olduklarını ortaya koymuşlardır. Çünkü sağlık hizmetinin yalnızca hekimler eliyle yürütüldüğü gibi boş bir inanca kapılmışlardır. Buna karşın, Dünya Sağlık Örgütü’nün bugün yetersiz kalan, sağlık insan gücü listesini bile okumuş olsalar, ithal hem-

şire, ithal sağlık istatistikçisi, ithal ... vb sağlık personelinin ithalini de önerirlerdi.

4. Yabancı firmaların Türkiye’ye girişi için böylece kapı açılacaktır (2007 sayılı yasa 2007 yılında

TC Cumhurbaşkanlığı

Sayı : B.01.0.KKB.01-18/A-2-2007-138

Tarih : 02/03/2007

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’na 15.02.2007 gününde kabul edilen 5581 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” incelenmiştir.

(...)

İncelenen Yasa’nın 6.maddesinde “11.4.1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına dair Kanunun 1 nci maddesinde “ve Türk bulunmak” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır”. 8.maddesinde de “1219 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci cümlesindeki “izinli Türk hekimlerinin” ibaresi “mezun hekimlerin” olarak değiştirilmiştir.”, düzenlemelerine yer verilmiştir.

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Yasa’nın 1.maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti dahilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için Türkiye Darülfünunu Tıp Fakültesinden diploma sahibi olmak ve Türk bulunmak şarttır.”;

4.maddesinin birinci tümcesinde de, “Yabancı memleketlerin tıp fakültelerinden izinli Türk hekimlerinin Türkiye’de hekimlik edebilmesi için” kuralları bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, bu kurallara göre, Türkiye’de doktorluk mesleğini yapabilmek için Türk yurttaşlığı olmak gerekmektedir. İncelenen Yasa’nın 6. ve 8.maddelerinde öngörüldüğü gibi, 1.maddeden “Türk bulunmak” ibaresinin çıkarılması; 4.maddedeki “izinli Türk hekimlerinin” ibaresinin “mezun hekimlerin” ibaresiyle değiştirilmesi de, yabancı uyruklu doktorlara, Türkiye’de doktorluk yapabilmeye olanağı sağlamaktadır.

Böylece Cumhuriyet tarihinde ilk kez, sağlık alanında uygulanagelen Türk doktorları merkezli sağlık politikasından vazgeçilmektedir.

Konuya ilişkin tüm yazılı kurallar göz önünde bulundurulurken değerlendirildiğinde, yabancı doktorların kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırılmayacağı, yalnızca özel sağlık kuruluşları ile özel muayenehanelerde çalışabilecekleri; bir jüri tarafından yapılacak değerlendirmelerden geçmeleri, kimi koşulları taşımaları, diploma denkliklerinin kabul edilmesi gerektiği gibi, zorlayıcı koşullar bulunduğu sonucuna varılabilir.

* Prof. Dr. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak. Öğr. Üyesi
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Genel Yönetmeni

bir kez daha ve derinden bir yara alacaktır). İlk kez 1935'lerde yabancı petrol şirketlerinin teknik elemanları ile birlikte gelebilmeleri için delinen yasa, bu kez de yabancı doktorlar -büyük olasılıkla- yabancı sağlık şirketlere yol açmak için gelecektir. İki arasında fark, ilkinde Türkiye'de bunu yapacak kişilerin olmamasıydı; şimdi ise, insan emeğini ucuzlatmak için, en yetenekli

da, tüm bunlar, yabancı uyruklu doktorlara Türkiye'de doktorluk yapma olanağı sağlandığı gerçeğini değiştirmemektedir.

Türk doktorları, toplumun sağlık sorunlarını ve sosyal sorunlarını bilerek, hizmet isteklerine uygun biçimde yetiştirilmektedirler. Bir doktorun, toplumsal gerçekleri ve koşulları bilmeden sağlık alanında hizmet vermesi, nitelikli hizmet üretilmesi yönünden sakıncalıdır. Yabancı doktorların dil sorunları da, bu olumsuzluğu artırıcı bir öğe olarak değerlendirilmektedir.

Öte yandan, ülkemizde doktor yetersizliğinden çok, dengeli ve adil olmayan bir dağılım ve sağlık alanında altyapı eksikliği sorunu bulunmaktadır. Ayrıca, ülkemizin kimi yöresel koşulları, çalışma koşulları ve ekonomik koşullar gözönünde bulundurulduğunda, Türkiye'ye nitelikli yabancı doktor gelmeyeceği de bir gerçektir.

Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı doktorların henüz istihdam sorunu çözülmemişken, yabancı uyruklu doktorların Türkiye'de çalışmasını olanaklı kılmanın yerinde olmayacağı değerlendirilmektedir.

İncelenen Yasa'nın gerekçesinde, "Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde, kişi ve hizmetlerin serbest dolaşımı önündeki engellerin kaldırılması amacına uygun olarak, Türkiye'de tababet icra edebilmek için Türk olmak şartının kaldırılması gerektiği" ileri sürülerek, değişikliğin Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Oysa değişiklik, Avrupa Birliği ülkelerinde sağlık alanına ilişkin, halk sağlığı, hasta güvenliği meslek sahibi insanların haklarının korunması gibi ayrıntılı ve kapsamlı düzenlemelere koşut bir yaklaşım içermemekte; yalnızca ülkemizde doktor olarak çalışmak için aranan yurttaşlık koşulunu kaldırmaktadır.

Avrupa Birliği'ne henüz üye olmadığımız için, doktorlarımızın serbest dolaşım hakkına sahip bulunmadıkları gerçeği bir yana, düzenleme ile yalnızca Avrupa Birliği ülkelerinin değil, tüm ülkelerin doktorlarına ülkemizde çalışma olanağı sağlanmaktadır. Eğitim ve çalışma koşulları kötü olan ülkelere, düşük ücretle çalışmaya istekli doktorların ülkemize gelmesi, sağlık kalitesini daha da düşürecektir.

Bu nedenlerle, incelenen Yasa'nın 6. ve 8.maddeleriyle yapılan düzenlemelerin, kamu sağlığının gerekleri yönünden uygun olmadığı düşünülmektedir. (...)

Ahmet Necdet Sezer
Cumhurbaşkanı

genç hekimlerimiz yurt dışına gönderilmekte ve ulusal insangücü potansiyelimiz çökertilmeye çalışılmaktadır. Bunun istihdam alanında (bazıları alan yerine piyasa diyor), bir tepkisi olacaktır. Bu ücrete koşullara isyan edenler, ülke dışında istihdam olanağı arayacaklardır. En niteliklilerin en gelişmiş "ortam"larda iş bulduğu yabancı ülkelere, yeteneklerine göre dizileceklerdir (Bakınız: www.beyingocu.com). Türkiye'yi yetersiz yabancılarla, yurt-dışına göç etmeyen yerli hekimlere bırakacaklardır.

5. Koruyucu hizmetleri unutan bu yaklaşım, hastaların tedavi hizmetinin nasıl yürüdüğünü de bilmemektedir. Hasta tedavisindeki en önemli evre, hastanın öyküsünün (anamnez) alınmasıdır. Hastanın yakınmalarının ayrıntılı bir biçimde soruşturulması ve olabildiğince kendi sözcükleriyle dosyasına işlenmesi gerekir. Ama sağlık sistemimizde, yönetim hatalarından kaynaklanan "hastaya yeterli süre ayrılmaması ve yeterli ilginin gösterilmemesi" bu önemli aşamanın sanki pas geçilmesine gerekçe olmaktadır. Buna karşın sağlık sistemimizdeki doyumsuzluk ve bozuklukların en temel nedenlerinden biri, hasta öykülülerine yeterince zaman ayrılmamasıdır.

Bugün sağlık alanında, popülist (halk dalkavuşu) ve içtenliksiz bir politika izlenmektedir. Yıllarca sağlık konusundaki bilgisizliği ve zaafı desteklenen halka, hoşuna gidecek "yenilikler" sunulmaktadır. Bunlardan biri, SSK'lıların istedikleri her hastaneye gidebilmeleri, ilaçlarını istedikleri her eczaneden alabilmeleridir (Bu uygulama SSK İlaç Fabrikası'nın kapanmasına yol açmıştır. Doktorlara döner sermayeden prim verilmesi yoluyla da hastalara yapılan her ileri incelemenin bu primi arttırmasına ve dolayısıyla gereksiz incelemelerin artmasına olanak verilmiştir). Bu hastaların arayıp da bulamadığı bir hizmettir; ama gerekçesi nedir? Gerekli midir? "Toplum"cu mudur?

Aslında popülizmin ve içtensizliğin yansıması olan bu "yenilik"ler, daha büyük bir planın parçalarıdır. Halk "yıllarca sağlık alanında bilgisiz ve zorda bırakılmışlığının" etkisi ile hoşnuttur. Ama onun hoşnutluğuyla yürütülen bu büyük plan nedir?

Türkiye'nin yalnızca sağlık sistemi değil, tümü, küresel ağı içerisine düşürülmek ve ulusal gücü köreltilmek istenmektedir. Sömürgeci ilk yaptığı, ulusal özgüveni ve onuru kırmaktır. Bir çok ülkede kolayca yaptıkları bu işlemi, ülkemizde yapmakta zorlanmaktadırlar. Bu direnç bizim için büyük bir şans iken; onlarla işbirliği halinde yönetilmek de bizim için şanssızlıktır.

Görmek Hayattır. Gözlerinizi Koruyunuz...

Mustafa TAŞYÜREK*

(mustafatasyurek@fisek.org.tr)

Müjde, müjde, müjde

16 piksel biyonik göz

ABD'de geliştirilen yeni biyonik göz, milyonlarca hastaya kısmi görme olanağı sağlayabilecek. Bilim Adamları, "akıllı protez"ya da "yapay retina" olarak da adlandırılan protezin hastalık ya da yaralanmalar sonucu kaybedilmiş görme fonksiyonlarını düzeltmek için, beyin ile sinir sistemi arasında bağlantı kurmaya yaradığını söyledi (18 Şubat 2007 Hürriyet s.7).

Neden buna ihtiyaç duyulmaktadır, neden böyle bir buluş yüzbinlerce kişiye umut ışığı olsun?

Beş duyu organımızın hepsi de önemlidir. Her halde bunlardan en önemlisi görme duyusudur.

Peki biz bunları, yeni buluşlara bel bağlamadan, işyerlerinde yeterince koruyabiliyor muyuz ?

Özellikle sanayi sitelerinde, organize sanayi sitelerindeki işyeri sağlık birimlerindeki sağlık görevlilerinin, en uzman olduğu, en çok pratik yapma olanağını bulduğu işlerden birincisi eziklere, kesiklere müdahale etmekse ikinci sırayı gözden çapak çıkartmak almaktadır.

Bahtışen hemşirenin uzun yıllara dayanan deneyimi böyle.

"Göz göre göre", işyerlerinde gözümüzü yeterince korumadığımız ortada.

SSK'ya bildirilen ve yıllık istatistiklerde yayınlanan "İş Kazası Sonucu Oluşan Yararın Vücuttaki Yeri" tablosunda Göz'lerle ilgili bölüme bakıldığında, Türkiye'de SSK'ya bildirilen iş kazalarının (çoğu kez ciddi kazalar bildirilir) %3 göz kazaları olduğu anlaşılır. Aynı sonucu Pennsylvania'nın 2000 yılı iş kazası istatistiklerinde de görüyoruz. ABD'nin bu eyaletinde toplam 80133 iş kazası olmuş, bunlardan 2653'ü yani %3,3 göz kazasıdır.

Göz kazası geçirenler	Yıllar		
	2003	2004	2005
	2223	3381	2223
%	%2,9	%4	%3
Tüm iş kazalarının toplamı	76668	83830	73923

(Kaynak: SSK yıllık iş kazası istatistikleri)

Yukarıda görüldüğü gibi işyerlerinde göz yaralanmaları çok yaygın iş kazalarından biridir. Her sene bütün dünyada çok sayıda işçi, uğradıkları iş kazaları sonucunda bir veya iki gözünü kaybetmektedir. Örneğin ABD'de her gün tıbbi tedaviyi gerektiren 2000'den fazla göz yaralanması olmaktadır. Tüm iş kazalarının %10 -20' sinde geçici veya kalıcı görme kaybı ile sonuçlanmaktadır. Bu yaralanmaların yüzde doksanda, koruyucu güvenlik gözlüklerinin

uygun şekilde kullanılmasından kaçınıldığı belirtilmektedir. Uzmanlar uygun güvenlik gözlüğünün doğru kullanılması durumunda göz kazalarının şiddetinin azaltılabileceği ve hatta %90'nının azaltılabileceğine inanmaktadır.

ABD İstatistik Bürosunun (The U.S. Bureau of Labor Statistics) raporlarına göre, bu ülkede 2001 yılında işyeri göz yaralanmaları nedeniyle işçilere 924 milyon \$ 'dan fazla tazminat ödenmiş ve yaklaşık 4 milyar \$ ücret ve üretim kaybı olmuştur.

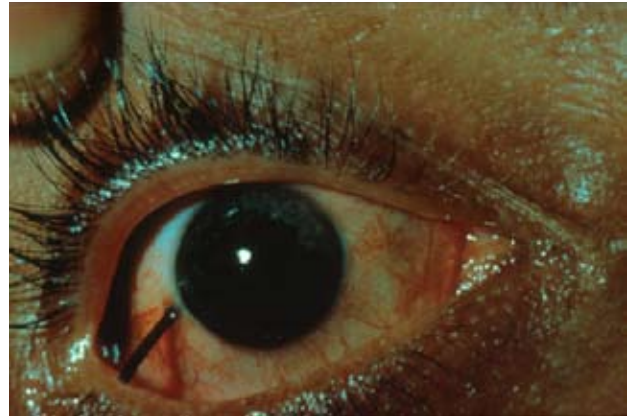
Aynı şekilde ülkemizde de her yıl binlerce göz yaralanmaları ile sonuçlanan iş kazası meydana gelmektedir.

Bu kazaların uygun korunma önlemleri alınması durumunda en aza indirilebileceğine ve kaza ağırlık oranları da düşürülebileceğine kesin olarak inanıyoruz.

(Kimyasal madde kaçtıktan sonra ilk yardım önlemleri uygulanmış bir göz)

Gözler için risk oluşturan ve göz kazalarından korunmasında dikkat edilmesi gereken fiziksel ve kimyasal (veya radyasyon) etmenler ve işlerden bazıları şunlardır:

(Göze giren bir dikiş iğnesi. Güvenlik gözlüğü takılmamış)

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Gönüllüsü

Günlük yaşamda olduğu gibi her gün çalışma yaşamında daha sık kullanır duruma geldiğimiz bilgisayarlar göz zorlanmalarına ve göz kuruluşuna neden olmaktadır, fakat

görme duyusuna kalıcı bir hasar vermemektedir. (Ancak "Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik" de belirtildiği gibi, işyerlerinde ekranlı araçlarla çalışanların göz muayeneleri ve göz korunması ile ilgili eğitimlerinin yapılması zorunluluğu vardır). Buna karşı aşağıda belirtilen göz tehlikeleri kalıcı görme kaybına neden olmaktadır.

Çarpma - Fırlayan partiküller veya düşen nesnelere, cisimlere. Göz yaralanmalarının yaklaşık % 70'i uçuşan - fırlayan döküntüler, kıvılcıklar ve küçük nesnelere çarpmalar sonucu oluşmaktadır. Örneğin; demir ve çelik kalıp pres işleri, matkap, torna vb. gibi kesici ve delici aletler kullanılması gereken işler. El aletleri ile yapılan işler: matkap, krik ve balyoz kullanma işleri vb.,

Toz - Göze kaçan toz ve kum tahrişe ve çizilmeye neden olur. Örneğin; rüzgarlı ortamda çalışma, yol inşaatı ekipmanları, çekici ve yükleyici makineler, kaynak işleri, taşlama ve aşındırma tezgahları, taş oyma ve yontma işleri, ağaç işleri vb.

(Katlı iplik büküm makinası)

Kimyasal maddeler - Sadece sıvı kimyasal maddeler değil, aynı zamanda kimyasal buharlar, mistler ve dumanlar vb. gözler için risk oluşturmaktadır. Kimyasal yanıklar göz yaralanmalarının yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. Bunlara çözücüler, solventler, asit, bazlar (kostikler) vb. örnek olarak verilebilir.

Isı - Yüksek sıcaklıklara maruz (sunuk) kalma gözlerde bir yanma tehlikesi oluşturabilir. Örneğin; metal eriyiklerinin sıçramaları - Metal döküm, galvaniz işleri, eritilmiş metalleri dökme ile ilgili işler.

Görme duyusu ile ilgili radyasyon (ışınım - ısı/ışın saçma) - Kaynak alevlerinden, lazerlerden vb. gelen yoğun ışık göz retinasında yanmalara, kataraktlara ve kalıcı görme kaybına neden olabilir.

Güneş ışığı - Sık sık ve uzun süre güneş ışınlarına maruziyet kalıcı hasarlara neden olabilir. Dışarıda çalışanlar,

işlerini uzun süreler açık alanda yapanlar bu riskle karşılaşabilir.

Ayrıca yukarıdaki veya benzer tehlikelerin bileşkesi de göz için tehlike oluşturabilir.

Örneğin; Bir tekstil fabrikasında katlanabilir bir iğ tam işçinin göz hizasına gelecek şekilde dizayn edilmiştir. İğlerin bulunduğu kafes ile korkuluk demirleri arasında yeterli boşluk olmadığından (en az 80 cm.'lik geçiş boşluğu olmalı idi) operatör geçerken gözüne çarpmıştır. Güvenlik gözlüğü kullanmayan operatör şans eseri gözünü kaybetmemiş, iyileşebilen yaralanma ile kazayı atlattır.

(Büküm makinasında dik bobinler üzerinde görülen ring'de ipin dönmesini sağlayan plastik kopça)

Yukarıda söz edilen risklere karşı gerekli önlemler alınmadığında, belirlenen iş güvenliği kurallarına uyulmadığında **öncelikle çalışanlar zarara uğramakta**, işyeri yönetimi ise maddi ve manevi cezalı ve kusurlu duruma düşmektedir. Örneğin;

Yine bir tekstil fabrikasında ipin bükülmesi için yaklaşık 4000 devir/dakika hızla dönen bobin üzerindeki metal ringe takılı küçük plastik bir kopça (resimde parmaklar arasında görülen), işlemin olağan kontrolü sırasında yerinden çıkarak 24 yaşındaki operatörün bir gözüne çarpmıştır (19.2.1984). Bunun sonucunda operatörün tek gözünde %24,2 oranında maluliyete neden olan bir hasar oluşmuştur. Kaza incelemesinde bilirkişiler işyerini %20 kusurlu bulmuş, %80'de kaçınılmazlık olarak değerlendirmiştir. İş Mahkemesi bu kusur oranını Borçlar Kanununun 43. maddesi gereğince işçi'yi %27, işvereni de %73 kusurlu kılacak şekilde paylaşmıştır. Bunun sonucu işçiye o tarihlere önemli miktarda maddi ve manevi tazminat ödenmiştir.

Kazalı işçi, yaşı 32'ye geldiğinde (SSK hastanelerinden birinden aldığı ek bir raporla) (1.7.1992) maluliyetinin

(Tekstil fabrikasında terbiye edilecek iplerin takıldığı iğ'ler ve operatör)

%24,2'den %39'a çıktığını, bu nedenle %14,8 'lik maluliyet artışından dolayı tekrar maddi ve manevi tazminat talep etmiştir.

T.C. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce de 18.2.1994'de oybirliğiyle onaylanan mahkeme kararı ile yine önemli miktarda maddi ve manevi (ek) tazminata daha hak kazanmıştır.

Bakım, onarım ve temizlik işi ile görevli bir işçi, polimerleşme sonucu tıkanan PVC veya bakalit'ten yapılmış bir boruyu, güvenlik gözlüğü ve yüz siperi kullanmadan, basınçlı hava ile temizlemeye çalışırken, boru parçalarına ayrılarak patlamış işçinin gözüne, yüzüne ve hatta ağızına sıvı fazdaki kimyasal madde dolmuştur. Bu işçinin belki de tek şansı hemen yakınındaki acil duş, göz/yüz duşu ile derhal yıkanabilmesi olmuştur. Gözlerinin her ikisini de kaybedebilirdi.

Anlaşılacağı üzere, yukarıda sözedilen durumlara, önceden gerekli risk analizlerinin yapıldığı, gerekli dikkat in gösterildiği ve korunma önlemlerine uyulduğu takdirde bu kazaların korunulabilir kazalar sınıfına gireceğine kuşkusuzdur.

Tehlikeli bir durum meydana geldiği takdirde, tehlikenin meydana gelmesine neden olan nedenlerin saptanmasında ilk önce, üretim ya da teknik bir hata olup olmadığı; ya da kullanmada bir kusur bulunup bulunmadığı üzerinde büyük bir duyarlılıkla durmak ve bu tip kazaların bir daha tekrarını önlemek için ne gibi değişikliklerin yapılması gerektiği konusunda incelemeler yapmak gerekir. Bazı koşullarda çok tehlikeli bir durum oluşturan bir makinede ya da sistemde küçük ve basit bir değişiklik yapmakla o makinenin - sistemin tehlikesiz bir durumuna gelmesi sağlanabilmektedir.

Bu tür incelemeler pratikte Kişisel Korunma Donanımı'nın kullanılmasının, aslında önlem-

(Makine parçasının temizlemesini yapan ve göz + yüz koruyucusunu kullanan bir işçi)

ler arasında son çare olarak, kazalardan korunmada çok önemli bir durum olduğunu kanıtlamıştır.

Bir göz kazasını önleyebilmek için yapabileceğiniz üç şey vardır.

- İşyerindeki göz güvenliği için tehlikeleri bilinmesi – göz tehlikeleri ile ilgili risk değerlendirmesi yapın.
- İşe başlamadan önce tehlikeleri ortadan kaldırılması (Makine koruyucuları, iş / kaynakçı perdeleri kullanın veya diğer mühendislik kontrollerinin uygulanması).
- Uygun göz koruyucularını kullanılması.

Çalıştırdıkları kimselerin kazalardan korunmalarından sorumlu şahısların da üç konusu vardır.

1. Kişisel korunma donanımının gerekli olduğu kabul edilmelidir.
2. Bu durum kabul edildikten sonra uygun koruyucu donanımın seçimi yapılmalıdır.
3. Seçilen donanımın ilgili tüm çalışanlar tarafından kullanılması sağlanmalıdır.

Bilindiği gibi, kişisel koruyucu donanımlar tehlikeyi azaltmaz ancak tehlikenin önünde bir engel oluştururlar. Bu engelin, sürekli olarak "yerini korumasına" dikkat edilip gözetlenmelidir.

Her Kişisel Korunma Donanımı'nın hangi işlerde kullanılmasının uygun olacağı hakkında çok iyi eğitim almış olmak ve **incelemeler** yapmak sonuca çok büyük etkiler yapmaktadır.

Bu incelemeler şu konuları kapsamalıdır.

a) İstatistikler tutulmalı: Yüz ve göz kazalarının meydana geliş nedenlerini ve sonuçlarını gösteren kayıtlar aksatılmadan tutulmalıdır.

b) İncelemeler yapılmalı: Yüz ve göz kazalarının meydana

(Baret, kulak koruyucusu ve göz koruyucusu birlikte kullanılabilir.)

geldiği işyerlerinin şartlarını ve kazaların tip ve şekillerini incelenmelidir.

c) İlk kademe amirlerini (nezaretçileri) eğitilmeli: Yöneticileri, amirleri her kazanın oluş şekli ve sonuçları hakkında bilgi sahibi kılmalı ve koruyucu önlemlerle kazaların yakın ilgisi konusunda daima eğitilmelidir.

d) İşçileri eğitilmeli: Göz ve yüzün korunmasının gerekli olduğu işçiler (ve ilgili tüm çalışanları) ikna edilmelidir. İstatistiklerden de yararlanılmalıdır. İşçilerin sorularına dikkatli olarak cevap verilmelidir. Bu konuda eğitici ise çeşitli filimler bularak işçilere sık sık gösterilmelidir. İşçilerin eğitilmesi konusunda İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'nun yardımı sağlanmalıdır.

e) Göz muayeneleri yaptırılmalı: Göz korunması programının hayati önem taşıyan çok önemli bir kısmı; işçilerin gözlerinin muayenesi'dir. En geç 2 veya 3 yılda bir bu muayeneler yaptırılmalıdır. Olası bir yakınma, şikayet varsa ya da işi güvenli ve etkin bir şekilde yapabilmesi için iyi bir görme duyusuna sahip olması gerekiyorsa elbette bu muayeneler daha da öne alınmalıdır.

Her işçinin görme kusurlarını kontrol edip kusuru saptananların, kusurlarını giderecek nitelikte uygun numaralı gözlük takmaları sağlanmalıdır. Örneğin ABD'de, istatistiklerden anlaşıldığına göre, işçilerin %15 - %20'si numaralı gözlük kullanmaktadır.

f) Gözlüklerin uygun olması: Muayeneler sırasında, saptanan göz kusurları giderilmelidir. Kusurları gideren gözlükler kullanılırken, çerçevenin uygunluğunun üzerinde de özenle durulmalıdır. Çünkü uygun olmayan ya da rahatsızlık veren çerçeve, işçide direnç yaratır; kullanımı aksatır.

g) Gözlüklerin bakımı: Her işyerinde, koruyucu gözlüklerdeki ufak tefek arızalarını giderebilecek, eli bu işlere yatkın personel vardır. Arızalar büyümeden, ya da koruyucu gözlük tümüyle çöpe atılmadan, gerektiğinde tamiri, temizliği ve değiştirilmesi gerçekleştirilmelidir.

h) Sergiler: Her işyerinde kişisel koruyucu donanımın sergilendiği bir sergi bulunmalı ve işçilerin sergiyi sık sık ziyaret etmeleri sağlanmalıdır. Bu şekilde hareket edildiği takdirde göz ve yüz korunması hakkında uygulanması hedeflenen program ; kolaylıkla uygulanabilecektir.

i) Disiplin : Bütün kural ve koşulların bir iç yönetmelikle (prosedür – talimat) belirtilmesine dikkat edilmelidir. Bu iç yönetmeliğin herkesin imzalaması ve iç yönetmeliğin emrettiği konular dışındaki tutumların cezai yaptırımlarını bilmesi gerekir.

Bu programın başarı ile uygulanması için aşağıdaki önerilerin yerine getirilmesi gerekir:

1. Yüz ve göz yaralanmaları ile ilgili iş kazalarından korunma programını uygulayacak sorumluyu belirle, ata.
2. Uygun tipte, standartlara uygun koruyucu donanım satın alın.
3. Göz muayenelerini yaptırınız. Gözlüklerin kullanacak kimselere uyup uymadığını kontrol ediniz.
4. Gözlüklerin iyi saklandığına, temizlik, bakım ve gerektiğinde onarımlarının zamanında ve uygun yapıldığına emin olmalısınız.
5. İlan panoları ve sergilerden yararlanarak Göz ve Yüz Kazalarından Korunma Programını uygulayınız.
6. Makine ve tesisatın göz güvenliği işaretlerine ve prosedürlerine uyunuz.
7. Duman, toz ve kimyasal buharların olduğu yerlerde kontakt lens kullanırmayınız.

8. Acil göz duşlarının yerleri, nasıl kullanılacakları ve bakımını yapacakları konusunda işçileri bilgilendiriniz.

9. Göz kazalarında uygulanacak temel ilkyardım kurallarını öğretiniz.

(Güvenlik gözlüğü ve toz maskesinin birlikte kullanılması)

10. Göz kazalarına neden olabilecek güvensiz durumları, çalışma yöntemlerini amirlerine bildirmelerini sağlayınız.

11. Çalışanları göz güvenliği ve koruyucu güvenlik gözlüklerinin doğru kullanılması konusunda eğitim aldırınız.

12. Ağır cezai yaptırımlar koyarak kurallara uymayı sağlayınız.

"Hala görmeyeniz gereken muhteşem güzellikler var. Lütfen !!! Koruyucu gözlüklerinizi kullanınız."

Kaynaklar:

--, Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehberi, Sayı 7, Sanayide Renklerin Dili ve Kişisel Korunma Teçhizatı, T.C.Çalışma Bakanlığı, İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kardeş Matbaası, Yayın No.136.

--, ILO Accident Prevention A Workers' Education Manuel , International Labour Office, Ceneva, 1961 , s.33.

http://www.ssk.gov.tr/wps/sskroot/istatistikk/istatistik2003/T18_35.xls

http://www.ssk.gov.tr/wps/portal/!ut/pl.cmd/cs/ce/7_0_A/s/7_0_5RO/th/J_0_CH/s_7_0_A/7_0_5RH/s_7_0_A/7_0_5RO

<http://www.preventblindness.org/safety/worksafe.html>

<http://www.preventblindness.org/safety/firstaid.html>

http://www.preventblindness.org/safety/prvnt_injuries.html

<http://www.bouldereyesurgeons.com/page7/page23/page25/page25.html>

<http://www.preventblindness.org/safety/worksafequiz.html>

http://www.medem.com/medlb/article_detailb.cfm?article_ID=ZZZ8FQ635YC&sub_cat=0

Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete: 23.12.2003 tarih ve 25325 sayılı)

Eğik Dünyanın Düzgün İnsanları

Erdoğan BOZBAY**
ebozabay@fisek.org.tr

Emekli Sandığı'nın, Cumhuriyet dönemi mimarisinden esintiler taşıyan görkemli binasının girişindeyiz. ferforje harikası kapıyı biraz da omuz yardımıyla itip geniş salona giriyoruz. Çay kokusuyla harmanlanmış ağır bir hava karşılıyor bizi. İçerisi oldukça kalabalık. Kolçaklı sandalyelerin, orta sehparların, kalorifer peteklerinin üstleri bile dolu. Dilekçe yazanlar, form dolduranlar... Çoğu emeklilik işlemleriyle uğraşan bedenleri yorgun, bakışları durgun insanlar... Kısa süreli bir şaşkınlığın ardından bankonun önündeki pirinç üzerine siyah yazılı görev panolarını görüyoruz. Evet evet, sonunda bulduk işte. Sorunumuzun yanıtı şu dördüncü memurda. Allah'tan en kısa kuyruk da orada. Beş on dakikalık bekleyişin ardından sıra bize geliyor. Eşim sorununu özetlerken ben görevliyi izlemeye koyuluyorum. İlgimi çeken ilk şey yüzündeki huzur olmalı. Rahatlatan bir gülümseyişle bakıyor insanlara, hiç sesini çıkarmadan sabırla dinliyor. Bakımlı, tıraşlı tertemiz bir memur portresi çiziyor. Koyu takım elbisesi, açık renkli gömleğinin temizliğini daha bir öne çıkarıyor. Özenle seçilmiş kravat, giysideki uyuma son noktayı koyuyor. Yakasına iliştiği karttan adının, Düzgünçinar olduğunu öğreniyorum. Daha bir ilgimi çekiyor. Anında,soyadıyla tavırları arasına bir köprü kurmaya çalışıyorum. Oturduğu için tam kestirememekle birlikte, boyu da soyadındaki çınar gibi uzun olmalı. İşimiz bittiğinde teşekkür ederek ayrılıyorz yanından. Hayret. Dışarıya çıktığımda kendimi kuş gibi hafiflemiş hissediyorum. İçeriye girerken duyduğum te-dirginlikten eser yok. Bakıyorum eşim de benzer duygular içinde. Onun da rahatladığı yüzünden okunuyor. Helal olsun sana Düzgünçinar diyorum. Adına layık olmaya mı çalışıyorsun, yoksa adın mı sana ayak uydurmaya çalışıyor! Her şey iyi güzel de yaşamdan beklediklerin, beklentilerin de severek yaptığın işler gibi düzgün gidiyor mu bari diye sormadıgıma hayıflanıyorum...

#

Günlerdir beklenen gün sonunda gelmiş. Tatil sabahının en güzel anları. Özenle hazırlanan kahvaltı, işe, okula, servise yetişme telaşı yaşanmadan yapılmış. Son keyif çayı ince belli bardağa doldurulmuş, sıra gazetelere şöyle bir göz atmaya gelmiş. Masadan kalkılmış, daha ışıklı bir köşeye geçilmiş. Çaydan bir yudum çekilmiş. Tam gazeteye el uzatılmış ki, ana okuluna yeni başlayan çocuğun tiz sesiyle birlikte gazeteye hamle yapan el, elektrige tutulmuşçasına geri çekilmiş. **"Baba, hani beni çocuk tiyatrosuna götürecektin?!"** Babanın neşesi titrek bir mum gibi anında sönmüştü. Almış mı bir kara düşünce? Kırk yılda bir evde oturup, gazete okumak, televizyon izlemek varken, nerden çıktı şimdi şu tiyatro? Söz verilmiş bir kere. Gitmemek de olmaz. Acaba ne yapmalı? Bu işten sıyrımanın bir yolu olmalı, ama nasıl? Baba, bir yandan düşünürken, bir yandan da gazeteleri karıştırmayı sürdürmüş. Öyle de çok okunacak şey varmış ki. İkinci gazeteler, ekler, bulmacalar... Derken yüzünü birden sevinç kaplamış, atacağı çığılı boğazının son boğumunda zor yakalamış. Bakmış, eklerden birisinde büyük bir dünya haritası. Beyninde çakan şimşegi hemen uygulamaya koyulmuş. Almış makası

* Jeomorfoloğ
Fisek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Vakfı Gönüllüsü

eline, başlamış dünya haritasından ince şeritler kesmeye. İşlem bitince, bu kez şeritleri enlemesine kesmeye başlamış. Sonunda bir yığın parça çıkmış ortaya. Mağrur bir komutan edasıyla, **"Al oğlum şu parçaları. Dünyayı ke-silmeden önceki haline getir bakalım. Akıllı çocuksun sen. Sana güveniyorum. Yaparsın sen, yaparsın. Bitir-diğin zaman da tiyatroya gidiyoruz, söz!"** Rahatlamış bir şekilde özlemlerle gömülmüş gazetelere. Nasıl yapacak ki diyormuş içinden de. Parmak kadar çocuk, Madagaskar'ı, Sri Lanka'yı, Peru'yu nereden bilecek!..

Aradan çok geçmemiş. Çocuktan Kızılderili benze-ri zafer çığıllıkları gelmeye başlamış. **"Baba gel, yaptım."** Adam şaşırılmış. Vay velet vay, nasıl yapı acaba? Bir de gidip bakmış ki hayret. Her şey yerli yerinde. Kanada'sı, Kıbrıs'ı, Japonya'sı... Şaşkınlığı biraz geçtikten sonra sormuş. **"Aferin aferin de, nasıl becerdin bu işi?!"** Bu kez zafer kazanan komutan edası çocuğa geçmiş. Hafifçe geriye kayılarak ve cam sehpa üzerindeki eserini gurur-la göstererek, **"Verdiğin parçaların arka tarafında bir insan resmi vardı babacığım. İnsanı düzeltince dünya da düzeldi!"** (*)

#

İnsanı düzeltince dünya da düzeldi mi dersiniz? Hiç sanmam. Bu iş ufaklığın yaptığı kadar kolay olmasa gerek. Düzeltelim derken 'çit' diye kırılmak de var. Hoş, eğip bükme-tense kırmak daha iyi ya neyse. Düzelmek, daha doğru bir tanımla düzgünleşmek isteği, her şeyden önce kişilerden gelmelidir. Kaldı ki, bu isteğe gereksinim duyan kişi, sorunun da çözümünün de, aynı kaynaktan beslendiği-ni, o kaynağın da bizzat kendisi olduğunun bilincindedir!

#

İnsan yılları bir, bir devirdikçe daha iyi anlıyor ki yaşam, sanıldığından çok daha zorlu bir parkurdur. Üstesinden gelmek için bir dekatloncunun dayanıklılığı, bir bilgenin sabrı, bir sevdalının azmi gerekir. Sıkça karşılaşılan viraj-ları, patikaları, dar geçitleri, zirveleri aşmak, bataklıkları, çölleri geçmek kolay değildir. Yine de bir şekilde geçilir tüm engeller sonunda, tüm zorluklar bir şekilde aşılır. Ama bir engel vardır ki kolay görünümüne rağmen en zor aşı-lan, hatta birçoklarımızca aşılamayan yada aşılmak isten-meyen belki de tek engel odur: **"Kolaycılık"** Basiti varken zorun kıyasından dönüvermek, sanırım önlenemez zaaf-la-rımızdan birisi. İşin daha da vahimi, daha iyiyi, daha cazibi, daha kolayı gördüğümüz an her şeyi anında unutuvermek, kestirmelere ya da köşe dönmelere sapıvermek. Az külfet, çok nimet çok caziptir. Bütün enerjimizi, çalışmadan, yo-rulmadan, üretmeden kolayca elde ettiklerimizi yitirmemek için harcarız. Kolay meslek, kolay para, kolay başarı, kolay unvan, kolay mevki, kolay otoritenin göz kamaştırıcı albe-nisine öylesine kaptırırız ki kendimizi, sonuçta, ne çıkış noktamızdan en ufak bir belirti kalır geriye, ne de ulaşma-ya çalıştığımız hedeften, amaçtan bir iz. Acaba, **"İnsan-lar büyüdükçe hayalleri mi küçülür?"** ya da bir başka deyişle, **"Önceleri uysal bir hizmetçi gibi kullandığımız akıl, zamanla berbat bir efendiye mi dönüşür? (**)"** Böyle olunca da, her bilinmezli yorumlayan, her sorunu anında çözümleyen, doğayı parmağında oynatan üstün(!) varlık sayılan bizlerin, önceliği kendimize vermeyişimiz doğaldır. Bütün enerjimizi "düzgün"leşmek, mükemmel-

leşmek, yaptığımız **“işe saygınlık”** kazandırmak yerine, saygın(!) meslekler peşinde koşturmamız, başka türlü nasıl açıklanabilir ki? İnsan bu durum karşısında şu soruyu sormadan, şu özelleştirmeyi yapmadan da edemiyor. **“Acaba insanlar mı mesleklerini seçmeli, yoksa meslekler mi insanlarını?”**

Oysa yola çıkarken tek idealimiz, kendimizi düzgünleştirmek, iyileştirmek, ülkemizi çağdaşlaştırmak, insanlığı daha da yukarılara çıkarabilmektir. Yıllarca, **“Türküm, doğruyum, çalışkanım...”** andını okuyarak başlarız derslere. Eğitilir, güzelliklerle donatılırız. Düşünsel gelişim sürecimiz bununla noktalanmaz elbet. Yaşadığımız süreç daha nice şanslar, sayısız fırsatlar çıkar karşımıza. Kimi zaman eğitmen kimliğine bürünür bu fırsatlar, kimi zaman da sanatçı, bilge vb. Ürettikleri kitaplar, yontular, besteler, şiirler, daha da önemlisi düşünceler, sabırla yolumuzu gözleyen uyarı levhalarımız olur. Düşüncelerini mükemmel bir hizmetkâr gibi kullanan bu eşsiz insanların tek ereği, yaşadıkları toplumun, giderek insanlığın yaşam kalitesini yükseltmek. Bunu gerçekleştirmek için birikimlerini cömertçe sunar, geçeceğimiz yolları sabırla temizler, aydınlatır, benzer sıkıntıları yaşamayalım diye zorumuzu olabildiğince kolayla dönüştürürler. Bize düşen görev, gözümüzü dört açıp onları zamanında fark etmek, mesajlarını doğru okumak, doğru yorumlamaktır.

#

Ele geçen o güzelim fırsatları, anlamak, algılamak, değerlendirmek, itiraf etmeliyim ki zordur. Üstelik, emek ve sabır ister. Görmezden gelmek, yanlarından kulaklarımızı hatta bütün duyularımızı körelterek geçivermek çok daha zahmetsizdir. Oysa onlar kişiliğimizin, toplumsal geleceğimizin temel taşlarıdır. **“Ormanda yürürken karşıma iki patika çıktı. Ben az kullanılmış olanı seçtim.”** diyen bilge de pekala hiç zorlanmayacağı patikaya sapabilir, hedefine daha çabuk varabilirdi. O zaman da bilge olmazdı. **‘İşi bilen’** ile **‘iş bitirici’** nin, **‘zeki’** ile **‘kurnaz’** ın, **‘ağırbaşlı’** ile **‘uçarı’** nın, **‘özgüvenli’** ile **‘yırtık’** ın, **‘doğal’** ile **‘yapay’** ın, **‘değerli’** ile **‘önemli’** nin, **‘marka olan’** ile **‘marka alan’** nın, **‘birey’** ile **‘bireyci’** nin toz duman olduğu bir ortamda, bilge olsanız ne fayda. Birakin bilge olmayı, yanlışları en aza indirmek bile **“düzgün”**leşme çabasına fazlasıyla değmez mi?. Hele de varış noktamız, ilk adımı atarken düşlediğimiz hedefin çok uzağına düşmemişse, arada uçurumlar oluşmuşsa daha ne isteriz. Bundan daha büyük başarı olabilir mi? İşte bu başarı, yol ayrımlarındaki **“uyarı levhaları”**nı doğru okuyuşumuzun, doğru yorumlayışımızın doğal sonucudur. Dilerim, uğruna bir ömür tükettiğimiz bu sonuç bizi, **“İşi düzgün giden”** le değil de, **“kişiliği düzgün giden”** ödülüyle taçlandırır.

#

Bildiğimiz kadarıyla düzgün kişiliklerle düzgün işleri tek bedende buluşturanlar da var. Sayıları az da olsa, hiç ummadığımız yerlerde, hiç beklemediğimiz anlarda karşımıza çıkarak bizi şaşırtır, yaşam sevincimizi artırırlar. Onlara gıpta etmemek elde değildir. Peki, zorlu parkurların dürüst koşucusu, tüm değerleri **“düzgün”** parantezinde buluşturan o özel insanlar bunu nasıl başarır, nasıl yaşam biçimine dönüştürür? Sen ne dersin bu işe Sayın Düzgünçınar, belki de bir daha hiç karşılaşmayacağım, yolumun bir daha hiç kesişmeyeceği sevgili dostum, sen bu soruyu nasıl yanıtlarsın?

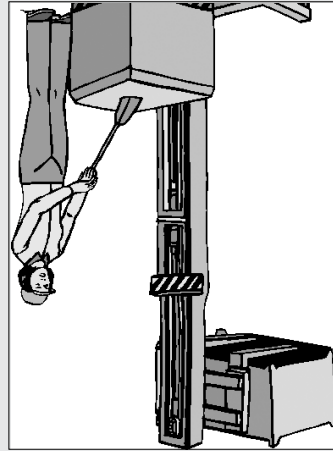
(*) Şair Sunay Akın'dan

(**) Ferrarisi'ni Satan Bilge'den

İKİ DAKİKA DÜŞÜN

> Sayfa 23'ün yanıtı

- Kaldırma makinası 3 faz 380 Volt 50 Hz şebeke de-
gerinde çalışır. Faz sırasını ve her üç fazın mevcut
olduğu kontrol edilmelidir.
- Kumanda buton panelinde ki kaldırma (↑) ve indirme
(↓) hareket ok yönlerinin doğru olup olmadığı kontrol
edilmelidir. Eğer doğru değil ise besleme hattındaki iki
fazın yeri değiştirilmelidir. Böylece sınır anahtarları aktif
olarak çalışacaktır.
- Sistemdeki sınır anahtarlarının aktif olarak çalıştığı kon-
trol edilmelidir. Sınır anahtarlarının aktif çalışmaması,
mekanik bir arızaya sebep verebilir!
- Kaldırma makinasının yukarı ve aşağı çalışmalarında
fren sisteminin etkinliği kontrol edilmelidir.
- Kancanın yatığında 360° ağıyla dönme ve kanca blo-
ğunda nakilyeden dolaylı deformasyon olasılığı kontrol
edilmelidir.
- Halat kamasi sabitleme yuvası kontrol edilmelidir.
- Sistem dikey hareketler için tasarlanmıştır. Yuk tam
merkezlenerek ve terazilenerek kaldırılmalı, yatay
geçirme yapılmamalıdır. Yuk tam olarak askıya alın-
madan köprü ve araba hareketi yapılmamalıdır.
- Yukü kancaya geçirdiğinizden fazla yükselge kaldırılmamalı,
insan üzerinden
yükte geçirme-
melidir. Yuk ha-
reket sahasında
bulunan insan-
lar uyarılmalıdır.
Yükü pozisyonunda
askıda bırakılma-
malıdır.
- Kaldırma makinası
yükü taşıırken
ani hareketler
yapılmamalı, ha-
reketli kısımlar ta-
mamen durduktan
sonra ters yöne
hareket verilme-
lidir.
- Kaldırma makinasını yetkili operatörden başkası kulan-
mamalı, kullanım ve güvenlik kurallarına dikkat edilme-
lidir.
- Kaldırma makinasında istem dışı bir durum meydana
gelirse, derhal sabit ana şalterden sistemi besleyen
şebekeleri kesilmelidir.
- Problemler için kullanım için kaldırma makinaları, gerek
nakilye gereksiz depolama sırasında zarar verici et-
kenlerden uzak tutulmalıdır. Uzun süreli depolamada
olmalıdır.
- Kaldırma makinası işletme içinde devreye alınmadan
önce nakilyeden kaynaklanabilecek deformasyon iht-
maline karşı kontrolden geçirilmelidir.
- Kaldırma makinası aşırı yükleri karşı tam yük akımına
uygun termik manyeetik W otomat sigorta veya elektro-
nik koruma devreleri ile korunmaktadır.
- Kaldırma makinasının bir sistem içinde kurulumu ve
devreye alınması, vinci üreticisi firma personeli tarafın-
dan yapılmalıdır ve devreye alınmaktadır. Sabit kaldır-
ma makinaları müşteriye kurulumu hazır şekilde teslim
edilmektedir.

Çalışmak, Çalışmamak, İkisinin Arasında Olmak*

Müge ERSOY KART**

Statt (1994) "Work, non-work and in-between" başlıklı çalışmasında, istihdam, işsizlik ve emeklilik süreçlerine ilişkin genel bir değerlendirme gerçekleştirmektedir. Yazara göre, işsizlik tehdidi ve deneyimi artık sıklıkla işçilerin hayatının bir parçası olmaya başlamıştır. Aslında sanılanın tersine, çalışmak ve çalışmamak birbirine karşıt olmayan durumlardır. "Büyüdüncü ne olacaksın?" sorusu çocuklara sık sık yöneltilen bir sorudur. Bu aslında "hayatını kazanmak için ne yapacaksın?" anlamına gelir. Erkek çocuklar genellikle doktor, mühendis, pilot olmak isterken kızlar da hemşire, hostes, sekreter olmayı hayal eder. Ancak beklenmedik bir yanıt şaşırtıcı olabilir: "Ben terbiyeli bir insan olacağım, ya sen ne olacaksın?" Yeni tanışan yetişkinlerin de belki birbirlerine ilk sordukları soru, ne işle meşgul olduklarıdır. Yanıt, insanların diğer kişileri sınıflandırabilmelerini kolaylaştırır ve gelir, sosyal statü, yaşam stili ve o kişinin kendisine nasıl davranılmasını istediğine dair önemli ipuçlarını içerir. Düzenli bir işi olanlar için basit olan bu soru, diğerleri için can sıkıcı olabilir. Örneğin bir süredir hiçbir kitabı basılmayan bir yazar, faturalarını ödemek için otobüs şoförlüğü yapıyorsa, bir yazar mıdır yoksa şoför müdür?

İŞ VE İSTİHDAM: YETERSİZ İSTİHDAM : Çalışma, bir amaç için kullanılan ya da harcanan çaba, güç ve enerji miktarıdır. Ama bu da her zaman doğru olmayabilir; örneğin özellikle araba gibi pahalı ürünlerin satıldığı yerlerde işler kesatken, mağazaya hemen hiç müşteri uğramadığında satış temsilcileri saatlerce birisine hizmet etmek için bekleyebilir. Ya da yapılması beklenen iş ile bunu yapmak üzere işe alınmış kişi sayısı uyumsuz olabilir. Özellikle kamu bürokrasisi için bu eleştiri çok yaygındır. Bu iş dünyasının tutucu ve sinsi boyutudur; çünkü insanlar çoğunlukla istediği işi bulamamaktadır. Ayrıca yeni teknolojik uygulamalar, işçilerin, niteliksizleşmesine neden olmaktadır. Eğitim standardı arttıkça da nitelikli (ya da bunu vasıflı yapmalı, ama bence oteki daha iyi) pek çok meslek sahibi daha zor iş bulur olmaktadır.

İSTİHDAM DIŞI ÇALIŞMA: Bazı işler, para kazanma amacı dışında, başka gerekçelerle de yapılabilir. Gönüllü olarak yapılan bahçevanlık, öğretmenlik, düşkünlere ve çocuklara yardım etme/koruma amaçlı çalışmalar bazen sekiz saatlik işgününde harcanan enerji, disiplin ve yaratıcılıktan daha fazlasını gerektirebilir. Yaratıcı işlerde çalışan bazı kişilerin (bilim adamı, sanatkar gibi) belli bir aylık ücret almalarına karşın ne zaman tam verimlilikle çalıştıklarını kestirmek zordur.

İSTİHDAM İÇİ OLMAYA VE İSTİHDAM DIŞI OLMAYA GEÇİŞ: Bu eğitim sisteminden iş dünyasına; iş dünyasından da emekliliğe geçişi temsil eden bir süreçtir. Sanki iki temel geçiş noktası varmış gibi düşünmek, herkesin yaşamında "tam zamanlı istihdamın" mutlaka yer alacağına dair hatalı bir kabulün sonucudur. Gerçek yaşam bu modelden çok daha karmaşıktır ve istisnai durumlar (işsizlik gibi) bu anılan sürecin işleyişini ve sonuçlarını kuşkusuz ciddi biçimde etkileyecektir.

İŞSİZLİK: Statt, iş dünyasında potansiyel işgücünün üç büyük gruptan oluştuğunu önermektedir: ücretli istihdam edilenler (kendi adına veya işverene çalışanlar), işsizler, istihdam-dışı olanlar. İstihdam dışı olanlar, ücretli işe gereksinim duymayan emekliler, evde çocuk ya da hasta bakanlar ve ev hanımlarıdır. İşsiz olarak tanımlanan kişinin bir işi yoktur fakat çalışmak istemektedir. Artık üniversite eğitimi alanların sayısı çarpıcı biçimde artmaktaysa da istihdam imkânı daralmaktadır. Öyle ki mezuniyet sonrası birkaç yıl hiç iş bulamayan gençlere rastlamak sıradanlaşmaktadır. Emeklilik de artık

daha karmaşıkmaktadır. Yasal emeklilik çağına kadar çalışabilenler olsa da emeklilik kararını gönüllü almayanlar da vardır. Ekonomik değişmelerin iş örgütleri üzerindeki etkisi personel azaltılması olarak kendini gösterebilmekte, erken emeklilik böylece "fazlalıkları" nazikçe işten çıkarma anlamına bürünmektedir. Yazara göre bu "nezaket", asla başka bir iş bulamayacağını bilen ve "işsiz" yerine "emekli" sosyal statüsünü tercih edenler için incitici olmayacaktır. Özellikle yasal emeklilik yaşına yaklaşanlar bunu daha kolay içine sindirebilir ama işi gençlere bırakmak ve sahneden çekilmek yine de zor gelecektir.

İŞSİZLİĞİN NEDENLERİ: Çalışanlar yaşam döngüsü içinde kimi sınırlılıklara sahip olabilirler. Genç işçilerin beceri ve iş deneyimleri eksiktir; yaşlılar ise daha yüksek ücretler isterken değişikliklere karşı direnç gösterebilirler. Ancak % 10 civarındaki işsizliği bireysel başarısızlık olarak değerlendirmek uygun değildir çünkü işleri ellerinden alınanlar için piyasa ikame işler sunmamaktadır. Statt, işsizliğin sebeplerine dair bireylerin algısının, bu olumsuz deneyimi yaşamış olup olmamalarından etkileneceğini öngörmektedir. İşsizler temel olarak sosyal, politik ve ekonomik faktörlere yüklem yaparken, hâlihazırda bir işi olanlar işsizliği bireysel başarısızlıklara da değinerek açıklamaktadırlar. İşsizlik döneminde zaman ev işleri, alışveriş, arkadaş-akraba ziyareti, bahçe işleri vb. ile doldurulmaya çalışılır. Bu kişilerin gün içinde yapılandırılmamış zamanları daha çoktur ve bu onların daha çok alkol-sigara tüketimine ve olumsuz duygu durumlarına sürüklenmelerine yol açabilmektedir.

İŞSİZLİĞİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ: Bireyin yaşamında işsizliğin en ciddi etkisi gelir kaybıdır. 1930'lardaki büyük depresyon döneminde insanlar toplumdaki refahtan yeterli pay alamamış; çoğu işlerini kaybetmiştir. Diğerleri ağır, pis, tehlikeli ve bunaltıcı işlerde yaşam kavgalarını sürdürmüştür. Bu durumdan en az iki kuşağın ciddi biçimde etkilendiği düşünülmektedir. İzleyen yıllar endüstrileşen dünyayı yine işsizlik sorunuyla yüz yüze bırakmıştır. Ancak bu kez işsizlik oranı daha düşüktür; refah koşulları göreceli olarak daha iyidir; sağlık ve eğitim düzeyleri gelişmiştir. İşsiz kalanların bireysel, sosyal ve finansal kaynaklarının zenginliği başa çıkmalarını kolaylaştırmıştır. Ancak kuşkusuz açıktan başka sorunlar da vardır. İşsizliğin etkileri incelendiğinde, bazı kişilerin sağlıklarının düzeldiğini çünkü artık işteki stresten kurtulduklarını belirttikleri bulunmuştur. Aynı şekilde kariyerlerinin zirvesindeyken işsiz kalan yöneticilerin üçte birinin bunu gerilim verici bir yaşam olayı olarak değerlendirmedikleri çünkü sevmedikleri eski işten kurtulmakla yeni ve daha doyumlu bir iş bulmaya dair ümitlendikleri görülmüştür. Olumlu kimi sonuçları varmış gibi görünen işsizlik deneyiminin olumsuz etkileri kuşkusuz çok daha belirgin ve şiddetlidir. İşsizlik süresi arttıkça zihinsel hastalıklarda, kalp-damar hastalıklarıyla ilgili şikâyetlerde ve sirozda artış gözlenirken; hapse girme, cana kast gibi sosyal içerikli sorunlar da çoğalmaktadır. Boşanma oranları ile işsizlik süresi arasında da benzer bir ilişki bulunmuştur. Statt bu durumu, işsiz kalan erkeklerin, statü ve güç pozisyonlarını evliliklerinde ve ailelerinde de yitirmeleriyle ilişkilendirmektedir. Okuldan iş dünyasına geçiş süreci yaşanan genç insanların da işsizlik karşısında ruhsal çöküntü yaşadıkları bulunmuştur. Yetişkin kadınların durumu biraz daha karmaşıktır. Ev kadınlarının zihinsel sağlıklarının ücretli istihdam dünyasına girdiklerinde iyileştiği gözlenmiştir. İyilik-hallerinde gözle görülür bir azalma yaşayan işsizler görece hafif ama kronikleşen yakınmalar bildirmektedir: Artan kaygı, kendine güvenmeme, neşesizlik, depresyon, uykusuzluk, baş ağrıları, mide ülseri, dermatitler gibi. Ancak en dramatik sağlık riski kalp hastalıkları ve felçlerdir. İntihar ve intihar giri-

* Statt, D.A. (1994). "Work, non-work and in-between". In. *Psychology and the World of Work*. Great Britain: Antony Rowe Ltd.

** Yrd.Doç.Dr. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Öğretim Üyesi

şimi de işsizler arasında daha yaygındır.

İŞİN İÇERİĞİNİN ÖNEMİ:

Yazara göre işlerini sevmeyen insanlar işsizliği bir alternatif gibi görebilirler. Bir işin para kazanma olanağının niteliği en önemli belirleyicilerdendir. Gelir kaybı hem maddi hem de psikolojik çöküşlere yol açtığı gibi; yoksulluk bireysel kontrol ve istenen etkinliklerle ilgilenebilme olanağını da sınırlamaktadır. İşin fiziksel güvenlik sağlaması da bu açıdan önem taşımaktadır; "başını sokacak bir çatıya" sahip olmayı güvence altına alan bir iş birey için önemli olacaktır. İşinde kontrol duygusunu yüksek düzeyde yaşayan kişiler işlerini daha çok severler; kontrolü olmadığına inandığı bir işi kaybetmek bireyin dıştan denetim odağının daha da güçlenmesine yol açabilir. İşteki beceri kullanma olanağı ile hedef ve görev gereklilikleri bireyin işle ilgili değerlendirmelerini etkileyecektir. İşteki çeşitlilik yani rutin işlerdeki farklılıklar da önemlidir. Her gün birbirine benziyorsa ve tatiller anlamını yitiriyorsa birey işinin son derece monoton olduğunu düşünecektir. Çevresel belirginlik olan işlerde geleceği planlama ve uzun erimli kararlar almak mümkündür. Belirsiz gelecek fikri pek çok kişi için inciticidir. İş yaparken başkalarıyla etkileşebilme psikolojik yaşamda çok önemlidir. İş bu gereksinimi kolaylıkla karşılayabildiği sürece birey için çok önemli olacaktır. Değer verilen sosyal statünün iş aracılığıyla edinilmesi ve korunması söz konusu olabilir ki bu da bireyin işini kaybetmeyi göze almasını engeller.

BİREY İŞSİZLİĞİ NASIL YAŞIYOR?

Bu süreç evrelerden oluşan bir model yardımıyla açıklanabilir:

1. Evre - ŞOK: en stresli olay işi kaybetmektir. Kayıp nedensiz beklenmedik olursa birey o kadar şoka girecektir. İşten atılacağı önceden sezenler bile "niye ben?" "niçin şimdi?" diyeceklerdir.

2. Evre - İYİMSERLİK: İlk çok atlatıldıktan sonra, yaşanan işsizlik dönemi bir "dinlenme" olarak algılanarak gelecek hakkında olumlu beklentiler geliştirilir. Eski işini zaten sevmeyenler bunu çok daha kolay başarırlar ve hem yeni hem de daha iyi bir iş bulacaklarını ümit ederler. Ancak iktisadi durgunluk zamanlarında iş bulma olanakları son derece sınırlı olduğundan, bu evre kolay kolay ortaya çıkmaz.

3. Evre -- KÖTÜMSERLİK: işsizlik altı aydan uzun sürerse, iyimserlik evresi kaçınılmaz olarak biter. Bir yıl boyunca aramalarına karşın iş bulamayanlar artık "uzun-sürekli işsizler" ordusuna katılmışlardır ve istihdamla ilgili geleceklerinden son derece endişelidirler.

4. Evre -- KADERCİLİK: Artık yeniden işe girebilmeyi ummaktan vazgeçer ve kaderci olurlar. İş aramaya karşı kayıtsızlaşırlar; işgücü piyasasından uzaklaşırlar. Süre giden hayal kırıklıklarından korunmak için diğer yaşam alanlarından tatmin elde etmeye uğraşırlar.

İŞSİZLİK DENEYİMİNDEKİ BİREYSEL FARKLILIKLAR:

YAŞ: emeklilik çağına yaklaşanlar işsizliği sanki "emeklilikmiş" gibi yeniden tanımlayabilir ve kadercilik evresinden kurtulabilirler. Sağlıkları ve maddi durumları iyiyse işsizliği daha cazip bile bulabilirler. Ayrıca henüz iş dünyasına girmemiş gençler de işsizliklerini oldukça başarılı bir şekilde "henüz istihdam edilmedim" diyerek aktayabilirler. Ancak değer ve kimliklerin sorgulandığı orta yaşlarda bulunanlar için işsizlik son derece zordur ve ciddi travmalar yaratabilir.

CİNSİYET: işsizlik hem kadınlar hem de erkekler için iyilik-halini tehdit edicidir. Ancak evli kadınlara işsizliğin daha az acı verdiği bulunmuştur. Bekârlarda ise ücretli iş iyilik-halini düzeltmektedir.

İŞ DEĞERLERİ: İşine aşırı bağlı ve değer yüklemiş kişiler bunu kaybettiğinde psikolojik olarak daha çok incinir. Gençler, evli kadınlar, düşük statülü işlerde çalışanlar, ücreti düşük olanlar işlerine daha az değer verirler. İşsizliğin yarattığı ilk şok, işine aşırı bağlanmış insanların canını daha çok acıtır; özsaygılarını düşürür. Bu kişilerin iyimserlik ve kötümserlik evrelerinde daha uzun süre kalmaları beklenebilirse de asla

kadercilik evresine girmeyecekleri vurgulanmalıdır.

ETKİNLİK DÜZEYİ: Başa çıkma sürecinde etkinlik düzeyi önemli bir faktördür. İşsizliğe karşı edilgen bir yönelim, eve kapanma, TV seyretme, fiziksel ve zihinsel çöküş yaşama şeklinde kendini gösterir. Daha atılgan olanlar ise kendilerine zengin bir dünya yaratarak zararlarını azaltmanın peşine düşerler. Gönüllü çalışma, dini, sosyal veya politik örgütlere katılmak gibi yaratıcı ve doyum verici eylemlere yönelirler ve becerilerini, deneyimlerini işgücü piyasası dışında da kullanmayı deneler.

SOSYAL DESTEK: İşsizliğe tepkiler, aile ve toplumdaki destek aracılığıyla biçimlenebilir. Örneğin aile desteği sınırlı olan erkeklerin % 41'inin eklem romatizmasına tutulmasına karşılık aile desteği fazla erkeklerde bu oranın % 4'lere düştüğü bulunmuştur. Benzer şekilde ailesinden yeterli düzeyde sosyal destek alamayan işsiz erkeklerin kolesterol ve depresyon düzeylerinin yükseldiği bulunmuştur. Toplumdan gelen sosyal destek ise dolaylıdır. Sosyal karşılaştırma süreci yardımıyla benzer koşulları paylaşan insanlardan haberdar olmak bireyi ayıplı olma ve başarısızlık yaşama duygusundan özgürleştirir.

EMEKLİLİK: Emekli olanlar da tıpkı işsiz kalanlar gibi tam zamanlı istihdamdan dışlanmışlar ve gelirlerinde keskin bir düşüş meydana gelmiştir. Ancak emeklilik döneminin bütüncül (monolithic) bir koşulu temsil etmediğini özellikle vurgulamaktadır; yani herkes bu süreçte aynı şeyleri yaşamaz. İster gönüllü ister zorunlu olsun "erken emeklilikle" yaşamın hangi anında karşılaşılabileceği belirsizdir. Yine de pek çok kişi benzer yaşlarda emekli olur ve emekli aylığı almaya başlar. Emeklilik de en az işsizlik gibi stresli bir yaşam olayıdır. Ancak yazar bu iki süreç arasında önemli farklılıklar olduğuna dikkatleri çekmektedir. Örneğin işsizlik iş dünyasından tek-yönlü biletle ayrılış anlamına gelmesine karşın emeklilik bir bilinmeyen yolculuk olarak betimlenebilir. Emeklilikte "kadercilik" evresi hiç gözlenmez. Emekliler de zamanlarını işsizler gibi geçirirler ama onlar iş aramazlar. Bireysel etkinlik düzeyi yüksek, yüksek geliri, sağlığı yerine olan emekliler bu yeni yaşam şekillerinden pekâlâ keyif alabilirler. Müzik, balık tutma, seyahate çıkma, kimi kulüplere katılma, gönüllü işler yapma gibi hobilerle ilgilenmek ve akrabaları ziyaretle hoşça vakit geçirmek dâhil emeklilik dönemine katkıda bulunabilir. Ancak bu imkânlardan yoksun olan ve genellikle ağır koşullu mavi-yakalı işleri yaptıktan sonra emekli olanlar çoğunlukla edilgen, sıkıcı ve yalnız bir emeklilik geçirirler. Emeklilik gönüllüye ve planlanmışsa görece daha mutlu bir yaşam evresi olarak betimlenebilir. Yüksek özsaygıya güçlü bir yaşama sevincinin de eşlik etmesi de olumlu katkı yapacaktır. Emekli erkeklerin % 36'sının, kadınların ise % 35'inin yaşamlarından memnun olduğuna ilişkin bulguya karşılık; çalışanlarda bu oran sırasıyla % 23 ve % 17'dir. İşsizlerde ise % 21 ve % 19'a düşmektedir. Genel iyilik-halindeki bu farklar, işsizlik ile emekliliğin farklı statülerine yüklenir. Emeklilik çalışma hayatının toplumca onaylanan bir bitim noktası olarak algılanırken, işsizlik hala bir beceriksizlik ya da utanç kaynağı olan bir kusur gibi değerlendirilmektedir. Yazarın da altını çizdiği gibi bunun temel nedeni "iş etiğinin" çalışma davranışını onurlandırması ve çalışmaması da kinaması olabilir. Belki de çalışma çağındaki bireylerin, işsizlik karşısında anılan psikolojik gerilimleri yaşamaması tamamıyla bu gerçekle açıklanabilir. Kuşkusuz, işsizlik tehdidi endüstrileşmiş ülke çalışanları için artık hayatın bir parçası haline gelmiştir ve ne yazık ki bu sürecin toplum gözünde aklanması henüz tam anlamıyla gerçekleşmiş değildir. Statt bu gerçek karşısında, istihdam edilme arayışındaki bireylerin hem sosyal politikalar hem de toplum aracılığıyla korunması ve desteklenmesi gereğini son derece çarpıcı biçimde gözler önüne sermeye amaçlamış ve bu önemli soruna dikkatleri çekmiştir. Özellikle, nitelikli insan gücünün giderek daha çok işsiz alabildiği ülkemizde, bu konu üzerinde önemle durulması ve sosyal politikalar üretilmesi gerekmektedir.

Ya Şundadır, Ya Bunda

Cihat UYSAL*

Bir süredir ülkemizde, lise ve dengi okullarda, son sınıf öğrencilerini meslek seçme konusunda bilgilendirmek amacıyla söyleşiler düzenleniyor. Amaç, meslek seçimi konusunda öğrencilere yol göstermek. Konu, bir insanın geleceğinin belirlenmesi olarak algılandığı zaman önem kazanıyor. Ne var ki, konunun toplumsal sonuçları daha da düşündürücü. Çünkü, geçmişin Türkiye'sinde meslek seçiminde "oğlum mühendis, olacak, kızım doktor olacak" söylemi egemendi. Bugün ise, seçeneklerin çoğaldığını ancak, toplumdaki işlevinin gelişmemesi nedeniyle mesleklerin sorunlar yumağı haline geldiğini ve de seçim sürecinin adeta at yarışı gibi algılandığını görüyoruz. Eski söylem daha çok mühendisliğin, mimarlığın bireysel refah öngörmesine dayanıyordu. Oysa, toplumun örgütlenmesinin olmazsa olmaz koşulu, mesleklerin toplumun gelişmesine ve gereksinmelerine uygun biçimlenmesidir. Bunu öngören bir politika uygulaması henüz ortaya çıkarılmadı. Ülkemizde, "paçasını kurtarma" anlayışının önüne geçecek bir örgütlenme sağlanamadı. Toplumun gelişmesinin gerektirdiği her türlü altyapı örgütlenmesi, kısa vadeli çözümlere sarılan siyasetçi ve teknisyenlerce engellendi. Toplumsal bilincin gelişmesinde en önemli engel olan bu "gemisini kurtaran kaptan" anlayışının ödüllendirilmesine devam ediliyor.

Mimarlık mesleğini lise son sınıf öğrencilerine tanıtmak için Ankara'da bir liseye çağırıldım. Daveti aldıktan sonra, meslek seçimini yaptığım orta okul ikinci sınıftan bu yana yaşadıklarım bir film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Küçük yaşta karar verdiğim mimarlık eğitimini bitirmiş, ancak, bu mesleğe olan talep düzeyinin çok düşük olduğu ve de çoğunlukla kamunun elinde olan yapı yaptırma kurumlaşmasının sorunları çözecek anlayıştan uzakta olduğunu görerek, mimarlık yapmamaya karar vermiştim. Mezuniyetten sonra, kamuda teknisyenlik, yöneticilik görevlerini bıraktım. Proje yarışmalarında gördüğüm eksiklikler beni mimarlık yapmaktan uzaklaştırdı, soğuttu ve sorunun ne denli derin ve kapsamlı olduğunu bana gösterdi. İhale düzeninin ve teknoloji seçiminin yanlışları içinde kavrulup, pişmeye devam ediyorum. Yaklaşık yirmiüç yıldır sürdürdüğüm betonarme kalıp ve iskele sistemleri tasarımı ve uygulaması deneyimi sürecinde, ülkemizde uygulanan neredeyse bütün önemli projelerin sorunlu olduğuna tanık oldum. Kaldı ki, sözünü ettiğim bu birikim zaten gazetelerin günlük, olağan haberleri haline gelmiş durumda. Özellikle, depremlerden sonra konu ön sayfaya çıkıyor ama kısa sürede unutuluyor. Ülkemizde tarım, ekonomi, hukuk... gibi diğer konularda da sorunları çözmekte gösterilen beceriksizlik gözönüne alınırsa, meslek seçiminin herkesi ilgilendirdiğini söyleyebiliriz.

Yukarıda özetlediğim bir birikim ile gideceğim meslek tanıma konuşması için önce mesleğin varoluşu ve kapsamını açıklayan bir yazı hazırladım. Yazıda insanoğlunun barınma ihtiyacı ile başlayan çevre yaratma serüvenini büyük sanayi devrimi sonrası gelinen noktaya kadar özetledim. Mimarlığın yapı tasarımı, yapı üretimi ve mekan kalitesi (estetik) öğelerinden oluştuğunu dile getirdim. Sınıfa girdiğim zaman hem öğrencilerin duyarlılık ve ilgi düzeylerini anlamak, hem de onların ilgisini çekmek için dersliğin yönünü, evlerinde mutfağın, salonun, kapının hangi yöne baktığını sordum. Sorularımı klasik müzik konserine ya da örneğin Gordion'a Hattuşaş'a, Yazılıkaya'ya gittiniz mi?... diye sürdürdüm. Aldığım yanıtlar beklediğim gibi insanla-

rımızın, hem de başkentte yaşayan meslek seçme düzeyine gelmiş öğrencilerin yaşadığı konuta, okula, çevreye, ülkeye ne denli ilgisiz olduğunu ortaya koydu. Öğrencilere, ilgilenenlerin meslek tanıtımı için hazırladığım yazıyı okul yönetiminden alabileceğini söyleyerek konuşmamı bitirdim. Okul yönetimine de, meslekler hakkında velilerin yönlendirilmesiyle de olsa, gelişigüzel çağırı ile konuşma yaptırmanın sakıncalı olabileceğini, konuşmacıların yazılı bir hazırlık yapmasını ve bu metinlerin biriktirilmesini önerdim.

Meslek seçme ile ilgili diğer konu da, geçtiğimiz günlerde önemli üniversitelerden birinde öğretmenlik yapan dünuyaca ünlü bir akademisyenin "ben artık ders vermek istemiyorum çünkü, öğrenciler derse ilgi duymuyorlar" diye dilekçe ile rektöre başvurmasıdır. Benzeri şikayeti akademisyenler çeşitli yayınlarda yazıyor ve de söylüyorlar. Üniversitelere meslek edinmek değil sırf diploma sahibi olmak için gitmek giderek yaygınlaşıyor. Bu oluşum, toplumumuzda meslekler ile toplumun örgütlenmesinin birbirinden ne denli kopuk olduğunun göstergesi sayılır. Örneğin benim mimarlık okuduğum dönemde ortaya çıkan şehircilik dalının ardından mimarlık mesleği çevre, ulaşım, peyzaj, iç mimari, akustik, yalıtım, yapı biyolojisi... gibi bir çok dala ayrılmış durumda. Oysa, bu gelişmeler ülkemiz insanının olmazsa olmaz ihtiyacı ve de talebi haline gelmiyor, gelemiyor. Yani, genel olarak insanlarımızın yaşamda daha iyiyi talep etme konusunda, televizyonun, cep telefonunun verdiği(?) ötesinde bir beklentisi yok. Sosyal ve kültürel yaşama ve yayınlara olan talebin nüfus artışına oranla daha düşük düzeyde kalmaya bu durumun göstergesi. Çağdaş uygarlık düzeyini bilme, anlama çabası gösteren bir yaşamın uzağında duruyoruz. Dünyadaki gelişmelere yakın olmanın yolu böylesine açık seçik ortada iken, bu değişime ilgisiz durmak bize çok pahalıya mal olmaktadır. Özetle, seçim yapmanın koşullarını olgunlaştırıp geliştiremediğimiz sürece, insanlarımızın seçme yeteneği "ya şundadır, ya bunda" düzeyinde kalacaktır. Ülkemizde mesleklerin işlevinin yaşam ile ilişkilendirilmesi hepimizin sorunu. Bu gidişe son vermenin yolunu bulmamız gerekiyor.

KATKILARINIZ İÇİN

VAKIFLAR BANKASI

1- OSTİM Şb.	(YTL. Hesabı)	No: 201 48 18
2- Çankaya Şb.	(YTL. Hesabı)	No: 202 58 08
3- Çankaya Şb.	(USD Hesabı)	No: 281-402 58 09
4- Çankaya Şb.	(Euro Hesabı)	No: 281-4032406

PTT YOLU

- 5- Posta Çeki : 102965 (Fişek Enstitüsü)

KREDİ KARTI

Kredi kartınızla katkıda bulunarak "çocuk dostları"mız arasına katılabilirsiniz.

Kredi kartı numaranızı, "CVC2 (kartınızın arkasındaki son üç rakam)" ve son kullanma tarihini bildirmeniz yeterlidir.

Lütfen katkılarınız sonrası adresinizi bize bildiriniz.

Faks : (0312) 425 28 01 ve

e-posta : cocukdostumuz@fisek.org.tr

* Mimar Y. Müh.

İKİ DAKİKA DÜŞÜN

Tehlikeyi tanıyalım

Kaldırılmış Bir Yükün Altından Desteklenmesi

Mustafa TAŞYÜREK*

Durum: A ve B indirilmekte olan bir yükü alttan ve yandan destekliyorlar. Vinç operatörü de yükü işaretçinin verdiği sinyaller doğrultusunda indiriyor.

İşçilerin bu çalışma sırasında karşılaşılabileceği tehlikeyi tanımlayabilir misiniz ?

Neler Olabilir ?

1. Yükü tutan işçilerin parmakları halat ile yük arasında sıkışabilir.
2. A, B ve C indirilmekte olan yükün yanında ve vinç köprüsünün tam altında duruyorlar. Bu nedenle halat kopacak olursa kaçamayıp yük altında ezilebilir.
3. İşaretleri veren A, vinç arkası dönük olarak çalışıyor. Bu nedenle vinç operatörü verilen işaretleri net bir şekilde anlamayıp bir takım tahminlerde bulunabilir. Yükü yere bir tek harekette indirecek olursa B ve C'nin parmakları sıkışabilir.
4. Kancada emniyet mekanizması yok ya da bozuk ; B ve C'nin ittikleri sırada halat gevşeyecek olursa her ikisi de yük altında kalabilir.
5. B ve C yere dağılmış olan aletlere takılabilir.
6. Vinç operatörü öne doğru çok fazla eğilecek olursa sürücü kabininden düşebilir.
7. Kaplama yapılmamış; yük etrafındaki halatta istenmeyen bir gerilme meydana geldiğinde halattan kopacak parça işçinin elini parçalayabilir.
8. Hiçbiri eldiven takmamış; halattan kopacak bir parça ellerini yaralayabilir.
9. İşçilerin hiç biri baretlerinin kayışını bağlamamış. Düşükleri takdirde başlarından yaralanabilirler.

Ne Yapmalı ?

> Yanıtı 19. sayfada

ÖZÜR

Geçen sayımızda aynı başlıkla yayınladığımız "İki Dakika Düşün / Tehlikeyi Tanıyalım" yazısında yanlış resim kullanılmıştır. Düzelterek yeniden yayınlıyoruz. Yazarından ve siz okurlarımızdan özür dileriz.

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. Şeyda AKSEL
End. Müh. Müfit AKYOS
Prof. Dr. Okan ATAY
Prof. Dr. Yasemin GÜNAY BALCI
Jeom. Erdoğan BOZBAY
Prof. Dr. Ayşen BULUT
Ecz. Dr. Ayçe ÇELİKER
Prof. Dr. Murat DEMİRCİOĞLU
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU
Dr. Seyhan ERDOĞDU
Mak. Y. Müh. Aykut GÖKER
Prof. Dr. Bahar GÖKLER
Dr. Uğur GÖNÜL
Prof. Dr. Güler Okman FİŞEK
Prof. Dr. A. Gürhan FİŞEK
Prof. Dr. Hamit FİŞEK
Prof. Dr. Kurthan FİŞEK
Oya FİŞEK
Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI
Prof. Dr. Ali Esat KARAKAYA
Prof. Dr. Muammer KAYAHAN
Prof. Dr. Zeki KILIÇARSLAN
İsmail Hakkı KURT
Prof. Dr. Ahmet MAKAL
Prof. Dr. Oğuz OYAN
Prof. Dr. Ferhunde ÖZBAY
Prof. Dr. Nevzat ÖZGÜVEN
Prof. Dr. Şerife Türcan ÖZŞUCA
Prof. Dr. Mümtaz PEKER
Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Kim. Müh. Mustafa TAŞYÜREK
Dr. Engin TONGUÇ
Prof. Dr. İsmail TOPUZOĞLU
Mim. Y. Müh. Cihat UYSAL
Prof. Dr. İsmail ÜSTEL
Dr. Ecz. Leyla ÜSTEL

İÇİNDEKİLER

- **ÇOCUK HABER**
Umutlarını Erteleyen Çocuklar 2
Der.: Yasemin ALPAN
Haçlı Ordusunda 30 Bin Çocuk Vardı 5
- **ÇOCUK HABER**
5-6 Şubat '07 Paris Konferansı ve Çocuk Askerler 6
Onur SUNAL
- **ŞİİR**
Kadınlar Günü Derken... Biz Kadınlar... 7
Nezahat BAYRAKLI
- **ÇOCUK HABER**
'Kanlı Elmas': Bir Film ve Yeniden Gündeme Gelen
Çocuk Askerler..... 8
Onur SUNAL
- **VAKIF HABERLERİ**
Küreselleşme Sergisinden Tablolar: Kaçakların Dramı..... 9
Alpaslan IŞIKLI, İlhan TOMANBAY
Özetleyen: Taner AKPINAR
- **TOPLUM**
Reform Tradejisi: Ulusal ve Toplumsal Tehdit 10
Birgül A.GÜLER
- **ŞİİR**
Kadınlar Günüyümüş 11
İlknur GÖKALP
- **SOSYAL HEKİMLİK**
Ucuz Doktoru İthal, Pahalı Doktoru İhraç..... 12
A. Gürhan FİŞEK
- **İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ**
Görmek Hayattır. Gözlerinizi Koruyunuz... 14
Mustafa TAŞYÜREK
- **TOPLUM**
Eğik Dünyanın Düzgün İnsanları..... 18
Erdoğan BOZBAY
- **YAZI ELEŞTİRİSİ**
Çalışmak, Çalışmamak, İkisinin Arasında Olmak 20
Müge ERSOY KART
- **YAŞAM**
Ya Şundadır, Ya Bunda 20
Cihat UYSAL
- **BULMACA**
İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım
Kaldırılmış Bir Yükün Altından Desteklenmesi 23
Mustafa TAŞYÜREK

GENÇ KIZ EM

Kadınlar Eliyle Topluma Sunulan Can Simidi

- **Sahibi:** Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi
Vakfı Adına
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
• **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
• **Haberleşme Adresi:** Selanik Cad. Ali Taha Apt. 52/4
Kızılay 06650 ANKARA (e-posta: bilgi@fisek.org.tr)
• **Tel:** (312) 419 78 11 • **Faks:** (312) 425 28 01 - 395 22 71
• **Web sayfası:** www.fisek.org.tr Çalışma Ortamı Dergisi'nde
çıkan yazılar kaynak gösterilerek yayınlanabilir.

Bu bir HAKEMLİ dergidir.

- Çocuk Dostu'muz olanlara dergi ve kitaplarımız düzenli olarak gönderilmektedir. Sizleri de **Çocuk Dostu'muz** olarak görmek isteriz.
- Çalışma Ortamı Dergisi iki ayda bir yayınlanır.
(**Yerel Süreli Yayın**)
• ISSN 1302-3519
• **Sayı:** 91, Mart - Nisan 2007
• **Ücretsizdir**
- **Tasarım ve Baskı :** Yücel Ofset Matbaacılık
Turizm San. Ltd. Şti. Kazım Karabekir Cad. Kültür Çarşısı 7/12
06060 İskitler/ANKARA Tel: (312) 342 31 11 - 12
e-posta: yucelofsetank@superonline.com
Basım Tarihi : 20 Şubat 2007